De Molenvriend

nr. 105

Molenvrienden Land van Cuijk

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

Molenvereniging in het Land van Cuijk en omstreken
www.molenvrienden.nl

BESTUUR

VOORZITTER	Harm van Es	Floralaan 50
	Tel. 0485-578613	5831 TA BOXMEER
SECRETARIS	Nico van den Broek	Cantheelen 125
	Tel. 06-13361153	5431 MA CUIJK
	E-mail: secretaris@molenvrienden.nl	
PENNINGMEESTER	Jan van Riet	Pelgang 1
	Tel. 0485-383551	5841 BJ OPLOO
BESTUURSLEDEN	Martijn van de Hulsbeek	Jan de Kosterhof 10
	Tel. 06-41156032	5845 HD Sint Anthonis
	Mari Goossens	D. Boutsstraat 25
	Tel. 0485-573815	5831 VN BOXMEER

IBAN: NL03RABO0168981858 *onder vermelding adres penningmeester*

MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK *Het regionale molenarchief is ondergebracht in molen "De Vooruitgang" te Oeffelt. Inlichtingen bij John Houben.*

Het werk van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk wordt mede mogelijk gemaakt door:

Beijk Molenbouw bv, Afferden (L)
drukkervanderegio.nl, Boxmeer
Van Haren Installaties bv, Cuijk
Forfarmers, Lochem
Elektro Technisch Buro Nabuurs bv, Boxmeer
Bol Adviseurs, Boxmeer
J. van Haren Diervoeders b.v. Gassel
Havens Diervoeders, Maashees
Molensteenmakerij Hans Titulaer, Plasmolen
Nabuurs Transport bv, Haps

Colofon

DE MOLENVRIEND 105, jaargang 35, nummer 2, september 2019
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht 18 januari 1985.
De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden van de vereniging. De contributie hiervoor is minimaal € 15,--. Aanmelden als lid kan bij de secretaris of via de website www.molenvrienden.nl. De Molenvriend is een advertentiemedium. Prijs losse nummers € 1,50.

ISSN 1384 8526

REDACTIE *Mari Goossens* *Aart Mul*
Frans Rademakers *Marko Sturm*
Paul Verheijen

REDACTIEADRES *De Jasmijn 4* *5831 SL BOXMEER*
e-mail: aart.mul@planet.nl
De Erica 2 *5831 RX BOXMEER*
e-mail: j.m.sturm@alumnus.utwente.nl

VERDER WERKTE(N) MEE *Walter Cornelissen, Peter Simons, Rob Snel, Piet Verbiesen*

ILLUSTRATIES *Walter Cornelissen, Aart Mul, Peter Pouwels, Rob Snel, Piet Verbiesen*

VOORPAGINA *Molen "De Reus" te Gennep in de frontlinie tijdens de Tweede Wereldoorlog*
Fotobewerking ter gelegenheid van 75 jaar bevrijding (Peter Pouwels)

In dit nummer

pagina 2	**Colofon**
pagina 3	**In dit nummer**
	Van de redactie
pagina 4	**Mededelingen van het bestuur**
pagina 5	**Molenagenda**
pagina 6	**Vrijwilligersverzekering via de gemeente**
pagina 7	**150 jaar molen Katwijk** door: Peter Simons
pagina 8	**In memoriam – Bert van Dommelen**
pagina 9	**75 jaar bevrijding** herdenking bevrijding en operatie Market Garden door: Aart Mul
pagina 10	**Molens langs de Maas in de frontlinie** door: Aart Mul
pagina 15	**Toekomst Maasmolen** artikel naar aanleiding bezoek bijeenkomst Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed door: Rob Snel
pagina 17	**Verslag Molendagen** door: Aart Mul
pagina 19	**Excursie Zuid-Holland** door: Piet Verbiesen
pagina 22	**Lezing watermolens bij vereniging Nepomuk** door: Aart Mul
pagina 22	**Nieuws Molenstichting Noord-Brabant** door: Aart Mul
pagina 23	**Watermolens in het Groene Woud** door: Aart Mul
pagina 24	**Excursie Feed Design Lab** door: Aart Mul
pagina 25	**Watermolen Italië** door: Walter Cornelissen
pagina 25	**“Koperdieven” actief** door: Aart Mul
pagina 26	**Molens in de regio**

Van de redactie

Bij het verschijnen van deze Molenvriend is het 75 jaar geleden dat de geallieerde troepen onze regio binnentrokken. Op de voorkant van dit nummer staat daarom een fotobewerking die Peter Pouwels maakte voor een tentoonstelling rond de herdenking van de operatie Market Garden.
De oorlog en de militaire handelingen rond de bevrijding hebben helaas ook veel oorlogsschade veroorzaakt aan molens in onze regio. In een artikel in dit nummer staan we hier verder bij stil.

Naast het thema “bevrijding” is er veel regionaal molennieuws. De redactie wenst u veel leesplezier.

de redactie

Mededelingen van het bestuur

Evenals vorig jaar, heeft onze penningmeester Jan van Riet weer een aanvraag ingediend om als 'Vereniging Molenvrienden Land van Cuijk e.o.' deel te mogen nemen aan de RABO ClubSupport. Uitvoerder en sponsor is de 'Rabobank Land van Cuijk en Maasduinen' Die aanvraag is geaccepteerd!

Met Rabo ClubSupport investeert de Rabobank als coöperatieve bank een deel van de winst in lokale clubs en verenigingen. Rabobank Land van Cuijk & Maasduinen stelt dit jaar € 368.000, - beschikbaar.

Molenvrienden Land van Cuijk
Eind jaren zeventig verschenen de eerste vrijwillig molenaars in het Land van Cuijk. Sinds de molens niet meer commercieel gebruikt werden, liep het aantal molenaars sterk terug. Er ontstond een kleine club van vrijwillige molenaars en vrijwilligers-in-opleiding. Het was deze club vrijwilligers die begin jaren tachtig het idee kreeg om een vereniging te vormen die als doel heeft: Het behoud van de molens in het Land van Cuijk, Noord-Limburg en het Rijk van Nijmegen. Te realiseren via samenwerking van de molenaars, maar ook met de moleneigenaren en andere belanghebbende instanties. De leden van 'Molenvrienden' zorgen ervoor dat de 21 molens in het werkgebied regelmatig draaien en open zijn voor publiek, ook voor scholen. Kijk voor meer informatie op: www.molenvrienden.nl

Bestedingsdoel
Ieder jaar, Tweede Paasdag, organiseert Molenvrienden een regionale molendag. Een aantal molens in onze regio is dan te bezoeken, vaak in combinatie met een kunsttentoonstelling. Op 13 april 2020 is het zuidwestelijk deel van het Land van Cuijk aan de beurt. De vereniging grijpt deze dag tevens aan voor ledenwerving en het interesseren van bezoekers voor de opleiding vrijwillig molenaar. Een mooie hobby voor man of vrouw, oud of jong. Want zonder molenaars draaien de molens niet!

Wat nu te doen?
Als lid van de Rabobank kun je van 27 september tot 11 oktober 2019 stemmen op jouw favoriete vereniging of stichting. Ben je nog geen lid van de Rabobank, vraag dan nu jouw lidmaatschap aan, zodat je straks jouw stem uit kunt brengen. De deelnemende verenigingen kan je vinden op: https://www.rabo-clubsupport.nl/land-van-cuijk-maasduinen/deelnemers.
Noteer dus alvast de datum! Natuurlijk hopen wij dat velen een stem zullen uitbrengen op Molenvrienden Land van Cuijk e.o.

Bij overname van artikelen en/of foto's, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen niet, danwel ingekort te plaatsen en stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

Molenagenda

Activiteiten 75 jaar bevrijding

17 sept. tot begin 2020:
Diverse herdenkingen 75 jaar bevrijding Land van Cuijk en Noord-Limburg
zie plaatselijke agenda's voor datums herdenkingen en programma's.

13 oktober:
Tentoonstelling 75 jaar bevrijding en Operatie Market Garden,
Schilderijen Jacques van Mourik.
Watermolen 'De Bovenste Plasmolen'

Activiteiten GVM Noord-Brabant

1 oktober:
Start seizoen theorie- en praktijklessen GVM – zie website
https://vrijwilligemolenaars.nl/afdelingen/noord-brabant/intro-theorielessen

5 oktober:
Brabants-Vlaamse Contactdag in Lillo (Antwerpen). Molen 'De Eenhoorn', EVONIK Antwerpen. Aanmelding vóór 1 oktober! Legitimatie mee! Inschrijving via het Gilde van Vrijwillige Molenaars Noord-Brabant
Kosten voor deelname is € 25,00 per persoon, gelieve het bedrag over te schrijven op rekeningnummer: Triodosbank IBAN NL08TRIO 0197 7299 32 ten name van Gilde van Vrijwillige Molenaars Afd. Noord-Brabant in Hilvarenbeek onder vermelding van "Contactdag 2019".

7 november:
Jaarvergadering Gilde Vrijwillige Molenaars, afd. Nood-Brabant. (Moergestel)
https://vrijwilligemolenaars.nl/afdelingen/noord-brabant/nieuws-en-activiteiten

Activiteiten GVM Gelderland

https://vrijwilligemolenaars.nl/afdelingen/gelderland/nieuws-en-activiteiten

Za 28 sep. 2019 Najaarsexcursie (zie oproep hiervoor)
Zo 01 okt. 2019 Sluitingsdatum opgave (toelatings)examen
Wo 16 okt. 2019 Theorieavond, 'De Kroon': Het Weer
Wo 13 nov. 2019 Bijeenkomst instructeurs, stage molenaars en gastmolenaars, "De Kroon"
Wo 20 nov. 2019 Theorieavond, 'De Kroon': Wieksystemen
Wo 18 dec. 2019 Theorieavond, 'De Kroon': Vang
Wo 15 jan. 2020 Eerste theorieavond in het nieuwe jaar, 'De Kroon': Kruiwerken

Overige regionale activiteiten

6 oktober:
Limburgse Molendag en Peellandse Molendag, zie info op websites.

14 november:
Jaarvergadering Vereniging Molenvrienden Land van Cuijk e.o. met lezing over de (voorlopige) resultaten van het project "Inventarisatie windmolenbiotopen Noord-Brabant", door Ir. Evert-Jan Laméris en Gerard Sturkenboom.
Locatie: St. Hubert of Beugen, wordt nog aangekondigd.

Vrijwilligersverzekering via de gemeente

Ook voor vrijwillige molenaars!

De organisatie **Sociom** heeft afgelopen maand mei in het Land van Cuijk (https://www.sociom.nl), samen met **Vrijwilligersnet Nederland** (vrijwilligersnetnederland.nl), een drietal voorlichtingsavonden georganiseerd om vrijwilligers in het Land van Cuijk beter bekend te maken met het bestaan van een collectieve verzekering die de financiële gevolgen van een groot aantal risico's afdekt. Bijvoorbeeld schades die vrijwilligers (zoals vrijwillige molenaars) kunnen hebben tijdens het uitoefenen van hun vrijwilligerswerk. De gemeenten in het Land van Cuijk hebben deze verzekering bij 'Vrijwilligersnet Nederland' al sinds 1993 afgesloten. De verzekering is kosteloos voor alle vrijwilligers die er onder vallen.

Tijdens de voorlichtingsavond bleek dat veel vrijwilligers niet weten van het bestaan van deze verzekering. De schade moet wel z.s.m. en uiterlijk binnen 6 maanden worden gemeld, om in behandeling te worden genomen. Dat is erg spijtig voor de vrijwilliger die met een niet door andere verzekeringen gedekte schade blijft zitten. Voor vrijwillige molenaars is belangrijk om te weten dat deze verzekering veel meer soorten schade dekt dan de Gildeverzekering. Opmerkelijk is dat vrijwilligers hiervoor niet vooraf geregistreerd hoeven te worden.
De heer Wouter Smith, verzekeringsdeskundige, heeft de aanwezige vrijwilligers een helder beeld geschetst van de polisvoorwaarden van deze verzekering. Hij en de aanwezige Sociommedewerksters probeerden alle vragen te beantwoorden. Alle deelnemers kregen daarna door Sociom Land van Cuijk de zeer informatieve PowerPointpresentatie toegestuurd. Belangstellenden kunnen die opvragen bij Sociom, of bij de secretaris van Molenvrienden. Om toch enige inhoudelijke informatie te geven over de dekking van deze (wel secundaire) verzekering, volgt hier nog een opsomming van de deelverzekeringen die binnen de huidige polis vallen:

- Aansprakelijkheidsverzekering voor de vrijwilliger en voor de vrijwilligersorganisaties.
- Ongevallenverzekering, inclusief ongevallen inzittenden.
- Bestuurdersaansprakelijkheid.
- Rechtsbijstandsverzekering voor vrijwilligers en hun organisaties.
- Verzekering van zaakschades aan persoonlijke eigendommen, inclusief vervoermiddelen.

De volledige polisvoorwaarden en de procedure voor schademelding zijn te raadplegen op de website van Vrijwilligersnetnederland.nl. Vrijwilligers die wonen buiten het land van Cuijk moeten informeren bij hun gemeente of die deelneemt aan deze verzekering.

Redactie De Molenvriend

150 jaar molen Katwijk

Het is dit jaar 150 jaar geleden dat er tussen Linden en Katwijk een korenmolen is gebouwd. Deze molen aan de Lange Linden heeft geen eigen naam. In de volksmond noemt men hem nu de “Lindense”- of “Katwijkse Molen” afhankelijk van in welk dorp je woont. De molen is in het jaar 1869 gebouwd in de gemeente Linden. In 1942 is de gemeente Linden opgedeeld en is het dorp Linden toegevoegd aan de gemeente Beers, de dorpen Katwijk en Klein Linden aan de gemeente Cuijk. Toen noemde men de molen *“de Lindense molen”*. Met de komst van de haven en het industrieterrein is de gemeentegrens nogmaals verlegd en viel de molen onder de gemeente Cuijk en het dorp Linden bleef gemeente Beers. Men ging de molen “*de Katwijkse molen”* noemen. Sinds de laatste gemeentelijke herindeling vallen Linden en Katwijk onder de gemeente Cuijk. Om de kool en de geit te sparen noemt de vereniging “Molenvrienden Land van Cuijk” hem *“de Lindense molen te Katwijk”*.

Korte geschiedenis

De dorpen Linden en Katwijk waren gelegen tussen de rivier de Maas en het stroomgebied van de Cuijkse en Beerse overlaat. Dit had tot gevolg dat als de Maas ‘uit’ was, de boeren de molens in Beers en Cuijk niet konden bereiken door het hoge water. Daarom werd besloten een korenmolen op te richten halverwege Katwijk en Linden. De huidige molen was oorspronkelijk een poldermolen, het bouwjaar is onbekend. De molen bemaalde een Zuid-Hollandse polder totdat dit overgenomen werd door een gemaal. In 1868 werd de molen gekocht door molenaar/molenbouwer Jos van der Steen. De molen werd uit elkaar genomen en als een vlot over het water naar het Land van Cuijk verscheept. De toenmalige gemeentesecretaris en boer, de heer H. Cruisen, stelde een stuk grond ter beschikking, gelegen halverwege de dorpen Linden en Katwijk. Op dit stuk grond werd een stevig vierkant woonhuis gebouwd en daar bovenop werd de molen opgericht. De molen ging vanaf 1869 nu dienstdoen als achtkantige stellingmolen voor het malen van graan.
De eerste molenaar was Jos van der Steen en vanaf 1876 was Antoon Jetten de molenaar. In 1920 nam zoon Piet de molen over en in 1951 zijn schoonzoon Jan van Kempen. Vanaf 2010 is het expeditiebedrijf Nabuurs de eigenaar van de molen.

Huidige functie

Sinds de voorlaatste restauratie (1987) is de molen vrij te bezoeken en wordt er gedraaid door vrijwillige molenaars van de molenvereniging “Molenvrienden Land van Cuijk”. Al 32 jaar door molenaar Peter Simons en 12 jaar door molenaar Rob Snel. Bij de laatste restauratie in 2017 is de molen terug gerestaureerd naar het uiterlijk zoals hij er uitzag voor de tweede wereldoorlog. De rieten bekleding uit 1956 is toen bijvoorbeeld vervangen door een gepotdekselde houten bekleding. Het woonhuis is bewoond en de molen heeft nu een monumentale functie. Het siert zijn omgeving aan de Kraaienbergse plas, hoewel de molen steeds meer wordt omsloten door de oprukkende industrie.

De molen bezoeken

Op donderdagmiddag om de 14 dagen (in de even weken van het jaar) is de molen open en als u de blauwe wimpel ziet wapperen dan is de molenaar aanwezig. U bent dan van harte welkom. Omdat de molen gerestaureerd is en al 150 jaar een baken is tussen Linden en Katwijk wordt op zondag 1 september de molen in de vreugde gezet en is iedereen van harte welkom om de molen te bezoeken tussen 11 uur ‘s morgens en 4 uur ‘s middags

Voor meer informatie over deze molen kan u terecht op: www.molenvrienden.nl

Peter Simons

In memoriam

Bert van Dommelen

Op 9 mei 2019 overleed molenaar Bert van Dommelen, op 87-jarige leeftijd.
De molens van Wanroij en Rijkevoort hebben ter nagedachtenis aan hem in de rouwstand gestaan, tot zijn crematie op zaterdag 18 mei in Rosmalen. Hij is opgegroeid op ‘De Walsert’ in Rijkevoort.
Bert van Dommelen was 25 jaar molenaarsknecht geweest bij de familie Reijnen op de Hamse Molen in Wanroij, tot 1979. Hij woonde vanaf 1965 met zijn echtgenote Lies en zijn dochter Mariejella weer Rijkevoort. In zijn laatste levensfase verbleef hij in Hospice ‘De Cocon’ in Sint Anthonis. De molens behielden echter een belangrijke plaats in zijn hart.

Eén van zijn laatste wensen was om nog één keer een bezoek te brengen aan de molens die zoveel voor hem hadden betekend. De tocht was gepland voor 8 mei, maar zijn gezondheid liet het niet meer toe. Via een ‘livestream’ verbinding heeft hij die dag toch nog één keer De Hamse molen in Wanroij zien draaien. Die nacht is hij in vrede heengegaan. Wij gedenken Bert van Dommelen als een dierbare molenvriend.

De molenaars van Wanroij en Rijkevoort

← Bert van Dommelen en Herman Reijnen bij de vrachtauto die bij de Wanroijse molen hoorde, (februari 1958)

75 jaar bevrijding

Oost-Brabant en Noord-Limburg

Het is dit jaar 75 jaar geleden dat met de invasie van de geallieerden op de kusten van Normandië, op 6 juni 1944 (D-day), de bevrijding van Europa van de Duitse bezetting begon. Het was echter nog maar het begin van een nog 11 maanden durende zware strijd tot de echte bevrijding van geheel West-Europa een feit was. Het kostte 2 maanden harde en bloedige strijd in Normandië, tot half augustus, tegen het Duitse 7e Leger voordat de geallieerden hun opmars door Franktijk, richting NW-Europa en uiteindelijk Duitsland konden vervolgen. Parijs werd pas op 25 augustus 1944 bevrijd.
De tol hiervoor, in mensen, materieel en verwoestingen was hoog. De geallieerden telden ca. 220.000 doden, vermisten en gewonden. Onder de Franse burger burgerbevolking waren er ca. 20.000 slachtoffers. Aan Duitse zijde waren de verliezen ongeveer het dubbele.

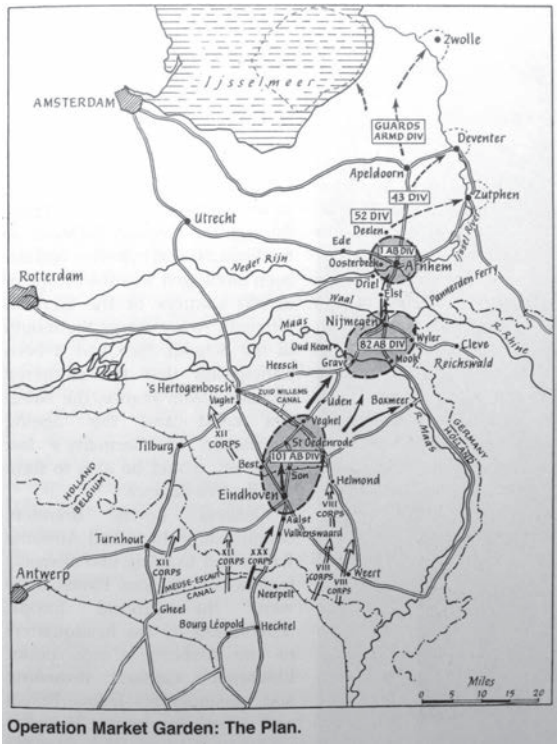

Operation Market Garden: The Plan.

Kaart van de operatie "Market Garden"

Het Duitse leger was begonnen aan een terugtocht richting de Rijn. De geallieerde opmars ging nu ineens snel. Op 3 september Brussel, op 4 september Antwerpen. Midden september was het zuiden van Nederland grotendeels bevrijd. Velen dachten dat nu het einde van de oorlog nabij was. Vijf september 1944 ging de geschiedenis in als 'Dolle Dinsdag'. Maar al snel bleek dat men te vroeg gejuicht had. De Duitse troepen werden opnieuw gegroepeerd in een verdedigingslinie, langs de zgn. 'Siegfried-linie', en noordelijk daarvan, ook op de lijn Gemert-Venray-Sambeek-Nijmegen-Arnhem. De grote rivieren als laatste verdedigingslinie. Generaal Montgomery ontwikkelde daarom het plan 'Market Garden'.
Het behelsde het droppen van luchtlandingseenheden in de strook Son-Veghel-Nederasselt-Heumen-Grave-Groesbeek en Wolfheze. Doel was om de bruggen over de grote rivieren te veroveren en enkele dagen in bezit te houden, totdat de vanuit ZW oprukkende grondtroepen deze zouden bereiken. Deze zouden dan snel kunnen doorstoten naar het hart van de Duitse oorlogsindustrie, het Ruhrgebied. (Zie bijgaand kaartje)
Op 17 en 18 september landden delen van de 82e US Airborne Division op de 'dropping- en landingszones' (DZ, LZ) langs de Maas, en de 1e Britse Airborne Divisie bij Renkum. De hoogten tussen Plasmolen, Mook, Groesbeek en Wyler waren van grote betekenis om de doortocht naar de bruggen bij Nijmegen veilig te stellen. De luchtlandingen waren de omvangrijkste ooit: 35.000 man! De landingsoperaties verliepen redelijk volgens plan, maar al spoedig bleek dat de Duitse weerstand op alle locaties ernstig was onderschat. De versterking uit het ZW kwam later dan gepland. Het lukte maar ten dele om de bruggen te veroveren voordat ze door de Duitse troepen werden opgeblazen. De verliezen van mensen en materiëel waren dramatisch, vele duizenden.

Na een verbeten strijd werd op 26 september besloten tot terugtrekking. Veel van het veroverde terrein werd weer prijsgegeven.
Het zou tot februari 1945 duren voordat het offensief richting Rijn en Ruhrgebied werkelijk kon worden uitgevoerd. Voor de bewoners van de gebieden langs de grote rivieren volgde een onzekere en angstige winter.

Ook voor West-Nederland begon de ‘Hongerwinter’. De nieuwe aanval in ons gebied staat bekend als de operatie ‘VERITABLE’
Het verloop van de Operatie ‘Market Garden ‘ is in vele boeken, in detail gedocumenteerd. Ook deels verfilmd in de film “Een brug te ver”. Het ‘Airborne Museum’ in Oosterbeek en het ‘Bevrijdingsmuseum bij Groesbeek’ zijn er geheel aan gewijd.

Bronnen, o.a.:
NIJMEGEN. US 82nd. Airborne & Guards Armoured Division; Tim Sounders, 2001 / 2011
‘De Maas frontlinie’; L.A.G. van Kempen. 2018.
Groesbeek 1935 – 1945; Crisis en oorlog; G.G. Driessen. 1981
De Tweede Wereldoorlog; ‘De Slag om Arnhem’. en ‘De Bevrijding’. Lekturama. 1973.
Diverse bronnen via Internet voor tekst en foto’s.
Persoonlijke informtie van Peter Pouwels, Groesbeek.

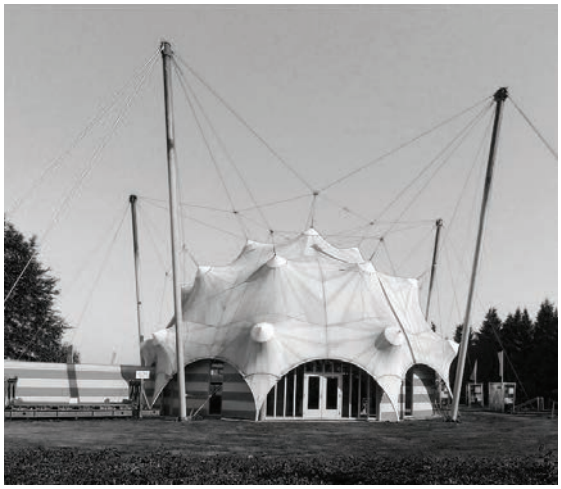

Bevrijdingsmuseum Groesbeek, oude bezuizing tot 2018

Molens langs de Maas in de frontlinie

Molens in oorlogssituaties
Molens zijn door de eeuwen heen belangrijke objecten geweest voor strijdende partijen. Toen molens nog essentieel waren voor de voedselvoorziening of andere essentiële functies hadden, waren legers erop gebrand om die te veroveren of te vernietigen, om zo de vijand schade toe te brengen. Verlies van de molens had ook een groot effect op het moreel. Maar windmolens en (kerk-)torens waren ook in militair opzicht van belang, als uitkijktorens, visuele bakens, als schuilplaats of als schietposities voor scherpschutters. In de tweede wereldoorlog ook als hoge opstelling voor zenders of radiobakens (b.v. Cuijk).
Niet verwonderlijk dus dat oorlogssituaties altijd geleid hebben tot grote schade aan, of verlies van molens. Zo ook in de Tweede Wereldoorlog en ook in Oost-Brabant, het Land van Cuijk en Noord-Limburg. De aanwezigheid van een rivier zoals de Maas, als een militaire hindernis of natuurlijke scheidslijn, vergroot de kans dat strijdende partijen opzettelijk windmolens, (kerk-)torens en kerken zullen vernietigen.

De Brabantse kant
De eerste ‘riskante periode’ voor molens langs de westzijde van de Maas was de inval van de Duitse troepen in mei 1940. Het 6e en het 18e Duitse leger vielen Nederland op 10 mei 1940 binnen. De Nederlandse oever van de Maas en de bruggen werden verdedigd door de Nederlandse Grenstroepen. De strijd duurde slechts enkele dagen, werd voornamelijk gestreden bij de bruggen en de kazematten langs de Maas. De Duitse toepen wilden alleen zo snel mogelijk doorstoten naar West Nederland.
Er werd nauwelijks gevochten om dorpen of objecten, die de snelheid van de opmars niet vertraagden. Er was dan ook in mei 1944 nauwelijks schade aan windmolens en kerken in de strook langs de Maas (Bert van Kempen, 2018). Korenmolens vervulden in de oorlogsjaren vaak weer een belangrijke rol, door lokaal graan te malen buiten de distributie om, voor mens en dier. Ze konden nog malen toen brandstoffen schaars werden.

De situatie werd heel anders in het najaar van 1944, toen de Duitse troepen zich terugtrokken en de geallieerden oprukten in de richting van Oost-Brabant. De Maas werd een verdedigingslinie voor de Duitsers en een frontlijn. Door het mislukken van de operatie ‘Market Garden’ en het stoppen van de opmars van de geallieerden, bleef een strook aan de Nederlandse

kant van de Maas, van september 1944 tot maart 1945, frontlijn en gevechtszone. Gevechten, beschietingen en luchtaanvallen veroorzaakten grote verwoestingen, ook van windmolens en kerken. In zijn boek ”De Maas frontlinie, 1940-1945” beschrijft Bert van Kempen gebeurtenissen in deze periode. Het lot van de korenmolens wordt in meer detail beschreven in o.a. de Molendatabase.nl en Allemolens.nl en de lokale molenarchieven. In eerdere nummers van De Molenvriend zijn verschillende molens uitgebreider beschreven. Daarom hier alleen een summiere vermelding, met verwijzing daarnaar en naar andere bronnen. Vele molenaars hebben nog een persoonlijk archief, waarin ook verslagen en foto’s van toen, van hun molen. In de nu volgende korte vermeldingen is ook informatie daaruit gebruikt.

Cuijk: De Jan van Cuijk

Tijdens de Geallieerde operatie ‘Market Garden’ wisten Amerikaanse paratroepen van de 82e parachute-brigade Cuijk snel te veroveren. De overzijde van de Maas bleef echter in Duitse handen. Zo ook de witte molen tussen Cuijk en St. Agatha. De foto van begin 1945 laat enkele grote gaten in de romp van de molen zien. Een waarschijnlijke lezing over het ontstaan van deze schade is dat er in de molen een zender stond die de op de Duitse vliegbasis in Volkel de vliegtuigen binnenloodste. Deze landingsbaan ligt in het verlengde van deze molen, een duidelijk herkenningspunt vanuit de lucht. Het destijds aanwezige elektriciteitsnet zou gemaakt zijn door de Duitsers. Die zouden de molen met het terugtrekken van binnenuit hebben opgeblazen om zo de sporen uit te wissen. Op de foto’s is te zien dat het steenpuin zich buiten de molen bevindt, wat dit verhaal zou onderschrijven.
(Bron tekst en foto: Stefan Willems)

Oeffelt: De molen van Gerrits
De in 1862 gebouwde stenen bergmolen was eigendom van Arnoldus Gerrits en werd in 1944 door oorlogsgeweld zwaar beschadigd. De foto, met als titel “THE BIG GUNS SPEAK” laat zien dat op 19 februari 1945 tijdens de operatie “Veritable”, het 25th Battery of the 53rd Heavy Regiment of the Royal Artillery een 7.2-inch Houwitser kanon had gepositioneerd in de ruïnes van de molen in het dorp Oeffelt. In 1954 werd het molenrestant geheel gesloopt (Zie ook De Molenvriend, nr. 84).

Houwitser kanon bij de molen van Gerrits in Oeffelt

De andere stenen molen van Oeffelt, ‘De Vooruitgang’ (of ‘De Zaaier’), gebouwd in 1913 op nog geen 500 meter afstand, werd wel beschadigd, maar kon na de oorlog hersteld worden. Deze molens aan de weg naar Cuijk, waren in de periode vóór 1944 beeldbepalend voor het dorp Oeffelt (Bron tekstfragment: Molendatabase.nl, verdwenen molens. Bron deze foto: Peter Pouwels).

Boxmeer: De Warande

Net buiten de winterdijk van de Maas, zuidoostelijk van Boxmeer stond deze standerdmolen, ook wel de Molen van Derkx genoemd. Door oorlogshandelingen werd de molen totaal vernield op 5 oktober 1944, en verdween als laatste molen van Boxmeer. (Bronnen: tekstfragment Molendatabase.nl, verdwenen molens; Foto R.H. Herwig; Molens in de gemeente Boxmeer, NEPOMUK; Informatie H. van der Kaay)

Beugen: De Martinus
De Martinusmolen in Beugen kwam met slechts minimale schade het laatste jaar van de oorlog door. Opmerkelijk, omdat de kerktoren wel werd opgeblazen. Wel kreeg de kruilier een voltreffer van een granaat, waardoor het tandrad en de ophanging daarvan werden vernield.

Rijkevoort: Luctor et Emergo
Deze hoge stellingmolen, in het hart van het dorp Rijkevoort, had in de winter van 1944-1945 een

bijzondere functie, die niet zonder risico was. In de buurt van Rijkevoort stond Britse artillerie opgesteld. Een groot aantal militairen van deze eenheid hebben toen gebivakkeerd in de molen. Velen hebben hun namen en kerstwens geschreven in de rood/witte blokken van de Brabantse vlag die op de koningspil was geschilderd.
Op de steenzolder van de molen is nu nog een herdenkingsbord aanwezig, waarop de namen van alle Britse militairen die hier verbleven, zijn vermeld. De molen is deze laatste fase van de oorlog toch ongeschonden doorgekomen (foto: AJM).

Sambeek, Vortum-Mullem en Groeningen
In Sambeek stond een korenmolen die in 1903 de naam 'De Verandering' kreeg. Met de bevrijding in aantocht, werd de molen op 29 september 1944 in brand gestoken. Na de oorlog kreeg de molen de toepasselijke naam 'Op Hoop van Zegen.' Tot 1965 was het motorgemaal in bedrijf. De molenromp is gerestaureerd. In 'De Molenvriend' nrs. 40 en 81 is meer geschreven over de historie van deze molen en zijn voorganger.

Oorlogsschade molen Groeningen

In Vortum-Mullem stond de in 1868 gebouwde korenmolen van de molenaarsfamilie Gerrits. De molen werd eind 1944 door de terugtrekkende Duitse troepen verwoest. De restanten zijn opgeruimd. Meer informatie over deze molen in 'De Molenvriend' nr. 84.
In Groeningen, in het Groeningse veld, op de plaats waar nu nog Litjes Mengvoederbedrijf staat, was vroeger de molen van de gebroeders Hofstad, die ook in oktober 1944 door oorlogsgeweld sneuvelde.

De watermolen van Vierlingsbeek
De watermolen bij Vierlingsbeek lag vlak bij de Maas. Hier stond al een watermolen sinds tenminste 1430. Ook wel: 'De Beekse molen'/ 'De Klef. In 1672 sneed timmerman Heijligers de volgende tekst in de molen*: "De molen moet malen, de zon moet dwalen, de vink moet slaan, de wereld zal vergaan"*
Dat leek in 1944 in de omgeving van Vierlingsbeek ook bijna zo te zijn. Door het oorlogsgeweld bij de slag om Overloon, bleef van het molengebouw weinig meer overeind. De molenstuw en het rad zijn sinds 1970 weer hersteld en er is een kollergang onder een overkapping als monument geplaatst.

Parachutisten landen in de buurt van Groesbeek

(Bronnen: o.a. BHIC, Molendatabase.nl en www.waterradmolens.nl › NrdBrabant › Vierlingsbeek)

De Limburgse kant
Het gebied ten oosten en noordoosten van de Maas, van Grave tot Venlo, was vanaf mei 1944 vast in handen van de Duitse bezetter. Vanaf 17 september 1944, het begin van de operatie Market Garden, werd dit gebied plotseling weer een heftig strijdtoneel. Er waren beschietingen door de geallieerden, vanaf de westzijde van de Maas, daarna de luchtaanvallen en massale luchtlandingen van de geallieerden, gevolgd door een ongekend hevige strijd van de luchtlandingstroepen met de daar aanwezige Duitse eenheden, die teruggetrokken waren uit Frankrijk en België. De verwoesting tijdens de 2 weken die de operatie Market Garden daar duurde, was enorm. Vooral in het gebied ten noordoosten van de weg tussen Middelaar en Malden, waar de US 82e Airborne & Guard Armoured Division hun bruggenhoofd voor het oversteken van de Waal bij Nijmegen, tegen elke prijs verdedigden. Zwaartepunten daarin waren de Rijksweg langs de Maas, de St. Jansberg en de hoogten rond Groesbeek. De molens van De Plasmolen en Groesbeek lagen hier middenin. Na het falen van Market Garden was er even geen grondoffensief in dit gebied.
In Oost-Brabant werd het grote grondoffensief van de geallieerden, de operatie 'Veritable', 'De slag om het Reichswald' voorbereid. De definitieve aanval om Maas, Niers, Waal, en Rijn over te steken, richting Ruhrgebied en Berlijn. Dit massale offensief begon op 8 februari en duurde tot 11 maart 1945. De weg Gennep- Kleve-Goch was één van de aanvalsroutes. Plasmolen, Groesbeek en omgeving lagen opnieuw in de frontlinie (Foto: AJM).

In De Molenvriend Nr. 87 is door Huub van Est al geschreven over 'Gesneuvelde molens' in Gennep, Heijen, Afferden, Plasmolen.

Zware oorlogsschade bij Plasmolen

Plasmolen: de 'Bovenste plasmolen' en 'de (wind-)molen van Dokter Daan'

Op de locatie Plasmolen aan de Rijksweg van Gennep naar Mook bevonden zich begin 1900 nog 3 molens. De 'Onderste Plasmolen' (annex herberg), een watermolen en rosmolen aan de molenvijver langs de weg (niet meer in gebruik), verder de 'Bovenste Plasmolen', een watermolen een paar honderd meter ten oosten van de weg, tegen de helling van de St. Jansberg in het Molendal, en een witte stenen bovenkruier, op de hoge stuwwal aan de oostzijde van de weg. In detail beschreven in 'Rond de Grenssteen', Nr. 38, 1996. Vanaf 17 september begint de strijd om de Rijksweg bij Plasmolen, de hoge stuwwal langs die weg ('The Hill') en het terrein rond de bovenste molen. De strijd is zeer hevig en Plasmolen wordt zwaar gebombardeerd. Molenaar Alphons Verouden blijft op zijn molen. Op 18 oktober wordt hij dodelijk verwond door een granaatscherf, en overlijdt. Vanaf die dag heeft de molen niet meer gedraaid. De molen en de molenaarswoning raken ernstig beschadigd, maar blijven overeind. De windmolen op de stuwwal langs de Rijksweg, 'de molen van dokter Daan' en alles daaromheen op 'The Hill' worden volledig verwoest.

In februari 1945 kwam toen nog de aanval van operatie Veritable door dit gebied. Het zou echter duren tot 1995 voordat de 'Stichting Bovenste Plasmolen 1725' plannen kon gaan maken voor restauratie van de molen. Die werd in 1999 en 2000 gerealiseerd.

Paul Klinkenberg geeft in zijn publicatie 'De St. Jansberg tijdens W.O. II, 17 september 1944 - 9 februari 1945' (februari 2012) een goed beeld van wat zich toen rond deze molen heeft afgespeeld (Bron foto en overige info: Peter Pouwels en Stichting Bovenste Plasmolen 1725).

De Zuidmolen in Groesbeek

Deze grote ronde stenen belt-korenmolen, gebouwd in 1857, stond heel dicht bij de Dropping Zone Groesbeek waar op 17 september 505 PRI van de 82e US Airborn Division landde, met de opdracht om het gebied ten noorden van de Rijksweg bij Plasmolen te bezetten. De molen is enige dagen gebruikt als observatiepost voor de Amerikanen. De molen heeft wel enige schade opgelopen door granaatinslagen, maar is toch maar weinig beschadigd. In het boek Groesbeek 1935-1945 (G.G. Driessen) is een beschrijving opgenomen van het leven op deze molen in die tijd (Jan Jochijms: Een leven rond de Zuidmolen). Enkele treffende passages hieruit:

"De bevrijding"

De dag der bevrijding naderde. Maastricht werd bevrijd. En toen opeens op zondag 17 september 1944 ging om half één de telefoon. De boodschap luidde: "Wind NW". Binnen de verzetsgroep was deze code afgesproken. De molen werd in de NW–stand gezet. Vanuit het raampje in de kap van de molen had men dan goed zicht op het Reichswald. De molen stond bijna goed toen de parachutisten landden. Wat een parachutisten op Klein Amerika! De Duitsers vluchten het dorp in…

In de tussentijd waren ook de gliders geland. Er kwamen jeeps en kanonnen uit. We wisten niet wat we zagen! De rust van de zondag was op maandag ver te zoeken. Om zes uur kreeg ik een telefoontje dat ik de buurt moest waarschuwen, want er was een tegenaanval van de Duitsers op komst. Het ging geweldig tekeer! Enkele Duitse tanks kwamen tot op een paar honderd meter aan de molen. De Amerikaanse soldaten zeiden: "wees maar niet bang, wij trekken ons niet terug". Tegen de middag was alles weer een beetje rustig. De aanval was afgeslagen. Na de middag kwam er versterking met de gliders. Boven in de molen zaten steeds Amerikanen op de uitkijk. Ik heb daar vaak bijgezeten. Als de Duitsers één keer schoten, schoten de Amerikanen wel tien keer terug. Daarna was het weer een tijdje stil. Later hoorden we van een boer dat de Duitsers het op de molen gemunt hadden.

De hele dag waren er jagers van de geallieerden in de lucht. Ze hielden voornamelijk de Duitse grens in de gaten… Af en toe vielen er Duitse granaten. Eén daarvan kwam in de molendeur op de pol terecht. Een stuk muur kwam naar beneden. Het toeval wilde dat juist daaronder een Amerikaanse soldaat lag te slapen. Hij kreeg een baksteen op zijn hoofd en was op slag dood. Eerder op die dag had de gesneuvelde soldaat met nog vijf andere soldaten bij ons in huis koffie gedronken…

Wat brengt oorlog toch een verdriet. (Bron: Jan Jochijms: In Groesbeek 1935-1945, G.G. Driessen)

Milsbeek

In Milsbeek stonden ooit twee molens: de Molen

van Jansen (1909) en de Molen Jacobs (1923). De molen van Jansen, op de Ovenberg, werd in 1922-1926 onttakeld. Onderdelen ervan werden gebruikt voor de molen op de Logterheuvel, bij Gennep. De molenromp is in 1945 door oorlogsgeweld ernstig beschadigd, maar na de oorlog weer gerestaureerd.

De Molen van Jacobs aan de Rijksweg werd op het einde van de maand oktober 1944 door de Britse artillerie vanaf de linker Maasoever zwaar beschoten. Granaten sloegen ter hoogte van de kap- en de luizolder grote gaten in de romp zodat de kap voorover van de molen viel. Het overblijvende gedeelte van de romp werd na de oorlog hersteld en voorzien van een regenkap. Een gedeelte van de romp en de molenberg zijn nog overgebleven (Bron tekstfragment: Molendatabase.nl., verdwenen molens).

Gennep: Molen op de Logterheuvel

Deze molen werd in 1926-1927 gebouwd door molenmaker/molenaar Ger Jacobs uit Milsbeek-Ottersum. Al in 1935 werd de molen uit bedrijf genomen, omdat de concurrentie van de motormalerijen in Gennep en Heijen de windmolen te machtig werd. De korenmolen "Logterheuvel" bleef tot aan, en in de oorlog werkeloos staan en diende in de weken dat Gennep in de frontlinie tussen geallieerden en Duitsers lag (sept. 1944 – feb. 1945) als uitkijkpunt voor de Duitse militairen. Hij werd doelwit van het Engels geschut aan de Brabantse kant van de Maas. Op 10 november 1944 's middags was de artillerie ingeschoten en bleef van de molen slechts een puinhoop over. (Bronnen: tekstfragment Molendatabase.nl, verdwenen molens; Foto: W. Jans)

Gennep: De Reus

De grote en opvallende molen De Reus, aan de oostkant van Gennep langs de weg naar Ven-Zelderheide heeft tijdens de oorlogsjaren volop gemalen. Er werd zelfs eind 1943 nog een grote restauratie uitgevoerd, waarbij Van Busselneuzen en een stoommachine werden geplaatst. In de buurt stond wel Duits luchtafweergeschut opgesteld. Ook bij oversteek over de Niers, in februari 1945, aan het begin van de operatie Veritable, waarbij daar zwaar is gevochten, is de molen bijna niet beschadigd (Bron: Peter Pouwels).

Heijen: voorganger van de Gerardamolen

Tijdens de maanden dat Noord-Limburg oorlogsgebied was, gebruikten militairen hoge gebouwen waaronder molens en kerktorens, als uitkijkpost. Geen wonder dat vele onder geschutvuur kwamen te liggen of opgeblazen werden. Dit was ook met de Heijense molen het geval. Na de bevrijding was van de trotse molen slechts een puinhoop over (Bronnen: tekstfragment Molendatabase.nl, verdwenen molens; Foto: P. Pouwels, H. Kaak). Zie ook De Molenvriend nr. 86 voor meer informatie over de historie van deze molen.

De Molens van Nederasselt, Overasselt en Heumen

Hoewel hier in oktober 1944 luchtlandingen plaatsvonden, zijn de 3 molens in dit gebied, 2 standerdmolens en één stenen grondzeiler, toen niet beschadigd. Deze 3 molens staan daar nog steeds.
In De Molenvriend Nr. 103 (pagina 27, 28) schreven wij al over de aanwezigheid van drie Amerikaanse militairen van de 82e US Luchtlandingsdivisie, die werden gefotografeerd bij de Maasmolen, op zijn toenmalige locatie (Foto: © De Gelderlander).
In De Molenvriend Nr. 104 (pagina 15) konden wij melden dat molenaar en heemkunde-onderzoeker Peter Pouwels (Groesbeek) op basis van diverse bronnen, een goed beeld heeft kunnen reconstrueren van de strijd die deze luchtlandingstroepen in de weken na hun landing bij Nederasselt hebben gevoerd. Voor David Rosenkrantz, zal nu na 75 jaar op de militaire begraafplaats Margraten een persoonlijk rozet worden geplaats. Zijn neef Phil Rosenkrantz en Peter Pouwels zijn uitgenodigd om daarbij aanwezig te zijn (Bron foto: Website Market Garden).

Slotwoord

Deze zeker niet volledige schets van het lot van een aantal windmolens (en één watermolen) in het Land van Cuijk, Noord-Limburg en Gelderland ten zuiden van Nijmegen, in het laatste jaar van WO-II, maakt hopelijk duidelijk dat de oorlog, maar vooral ook de gewelddadige strijd voor de bevrijding, een hoge tol heeft geëist van het molenbestand in onze regio. Maar een nog veel grotere persoonlijke tol van de tienduizenden militairen, Amerikanen, Engelsen, Schotten en Polen, die ons in 1944-1945 bevrijd hebben.

Aart Mul

(Met dank aan alle bronnen, ook indien niet specifiek genoemd)

Toekomst Maasmolen?

Naar aanleiding van lezing bij Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

Vrijdagmiddag 5 juni 2019 zijn Peter Simons en ik naar de presentatie “rond de molen” van de Rijksdienst Cultureel erfgoed te Amersfoort geweest. De presentatie trok helaas niet veel molenaars, jammer want het is elk jaar weer bijzonder interessant om te horen hoe de vlag ervoor staat en hoe inzichten kunnen veranderen. De eerste spreekbeurt had als onderwerp “De afbeelding van een Hollandse molen”. Waarom wordt in het buitenland de afbeelding van een molen direct geassocieerd met Holland? Keizer Karel de vijfde richtte in 1544 het eerste Hoogheemraadschap in West-Friesland op. Vele grote poldermolens deden het zware werk en dit maakte veel indruk. Dit molentype wordt ook nu nog als symbool van kracht opgevoerd. Met onze handelsmissies in de 17e en 18e eeuw drukten we een dikke stempel over de hele wereld met onze handelsgeest. Met het bouwen van fortificaties en het gebruiken van de ons bekende technieken plaatsten we ons pontificaal in het midden van deze beschavingen en maakten we indruk. Gelijk met de eerste nederzettingen werden ook de eerste molens gebouwd ten behoeve van de voedselproductie voor onszelf. De afbeeldingen van molens werden vaak als handelsmerk gebruikt. Windmolens zien er groot en sterk uit en kunnen vele van onze zware klussen met windenergie klaren. Het ongelofelijke aantal van 700 molens alleen al in de Zaanstreek en ook nog met een scala aan functies dwingt respect en bewondering af. De Engelsen brachten de stoommachine in als het begin van de industriële revolutie, maar ikzelf denk dat dit eerder mogelijk werd gemaakt door de industriemolens in de Zaanstreek. Erg jammer dat er van de industriemolens maar weinig zijn overgebleven.

De maand juni is voor ons de maand dat de kleinkinderen naar Nederland komen om vakantie te vieren. De maand juni hoor ik al gonzen; ja ze wonen in Texas USA en daar hebben ze maar één keer vakantie (gelijk twee en een halve maand). Het eerste wat voorgesteld wordt is het draaien op de molen van opa en als tweede het reizen met de trein. Dat hebben ze niet van een vreemde natuurlijk. Opa heeft 31 jaar bij NS gewerkt, en ook nog als machinist, dan heb je het wel gemaakt bij de jongens. Maar de molen is toch wel de topattractie. Op zondag 30 juni moest het gezelschap weer naar Schiphol gebracht worden, 3 uur voor vertrek (10.00 uur) moesten we er zijn. Een vroegertje dus. Wat zullen we gaan doen de rest van de dag? We gaan naar de Zaanse Schans. Het gekke is, we heb-

ben gewoond in Alkmaar en ik ben in Zaanstad naar school geweest, maar nog nooit naar de kaasmarkt en/of naar de Zaanse Schans geweest. Het moest er nu dan maar eens van komen, om 08.15 uur stonden we tussen de typerende groene huisjes en molens. Het was lekker rustig, want alles was nog dicht. In alle rust hebben we alles buiten bekeken en om 09.00 uur gingen de deuren los. Niet lang daarna stroomde een lange rij bussen, vol met Chinezen/ Japanners en Italianen binnen. De lol was er gelijk een beetje af, je kon de kont niet keren. In gesprek met een paar uitbaters, o.a. die van het winkeltje van AH, en van de specerijmolen, klaagden zij ook steen en been over de immense drukte die er elke dag losbarst, hetzelfde verhaal als in Amsterdam, daar struikel je over de rolkoffertjes. Het toerisme gaat ten koste van de authenticiteit. Toch ben ik er wel een beetje jaloers op, op de Maasmolen zie ik maar weinig bezoekers en soms nemen ze alleen een fotootje van de molen en fietsen ze verder. Sommige molens hebben het geluk dat ze gedragen worden door de plaatselijke bevolking en kunnen dan ook zelfs nering verkopen. Als er eenmaal reuring rond de molen is trekt dat vanzelf meer publiek, maar het is ons nog niet gelukt om de Maasmolen in het zonnetje te zetten. Nu maar afwachten wat de verkoop van de molen gaat brengen, binnenkort wordt een stichting opgericht en wil men een Ecodorp bouwen rond de molen. Verplaatsing aan de weg op een verhoging inclusief restaurant, brengt misschien meer leven in de brouwerij.

Tijdens de presentatie in Amersfoort, kreeg ik het idee dat de Rijksdienst Cultureel Erfgoed iets soepeler met deze zaken om gaat. Om het behoud van de molens te kunnen verzekeren is het soms noodzakelijk de touwtjes iets te laten vieren. Vele molens gaan uiteindelijk ter ziele als schaalvergroting van het bedrijf noodzakelijk is om te kunnen overleven. Soms wordt bij de molen een grote loods geplaatst waarin men de productie naar een hoger niveau wil tillen. De molen wordt dan ondergeschikt en verloedert soms daarna. Als vervolgens door concurrentie of anders het bedrijf de nek wordt omgedraaid, is niet alleen het bedrijf ter ziele maar ook de molen. Om dit te voorkomen is het soms beter de molen een andere functie of plaats te geven om hem zo te kunnen behouden. Ik hoop daarom van ganser harte dat de Maasmolen in de nabije toekomst die 50 meter verplaatst en verhoogd mag worden om zo meer publiek te trekken in samenwerking met het Ecodorp. Zoals het op de Zaanse Schans ertoe gaat? Dat is ons net even te veel.

Rob Snel

Verslag Molendagen

Een goede traditie dat op Tweede Paasdag (dit jaar 22 april) een aantal molens in het werkgebied van Molenvrienden Land van Cuijk e.o. (Noordoost Brabant, Noord-Limburg en de gemeente Heumen) zich op een bijzondere manier presenteren aan bezoekers. Dit jaar deden zes molens mee aan deze Regionale Molendag. De Vooruitgang in Oeffelt, De Reus in Gennep, De Bovenste Plasmolen in Plasmolen, Rust na Arbeid in Ven-Zelderheide, de Gerardamolen in Heijen, en molen Nooitgedacht in Afferden.
Als thema voor een extra gemeenschappelijke activiteit was gekozen: “Kunst op de molen.” Alle molenaars hebben dit thema op hun eigen manier vormgegeven, met hulp van lokale kunstenaars.

Het was mogelijk om tussen 11.00 en 16.30 tenminste 5 van deze molens deze molens te bezoeken. Om dat te stimuleren was een ‘Stempelkaart MOLENDAG 22 april 2019’ (met 5 afbeeldingen) gemaakt, die bij het bezoek aan de eerste molen werd uitgereikt en 1x afgestempeld. Wie een kaart met 5 stempels kon tonen kreeg een exemplaar van het boekje ‘Molens in het Land van Cuijk en omstreken’ waarin foto’s van alle 22 molens met gegevens en een toelichting zijn opgenomen. Gelukkig was het prachtig weer en was er ook voldoende wind om de molens te laten draaien en zo mogelijk ook echt te malen.

Bij de molen van Oeffelt hadden Maria en Ger Driessen hun kraampje met ambachtelijk gemaakte zilveren sieraden opgebouwd. In de invaart bakte molenaar John Houben heerlijke wafels. Theo van Bergen gaf deskundig toelichting op de collage van historische foto’s van deze molen in de 100 roerige jaren van zijn bestaan.
Molen De Reus in Gennep toonde op deze dag eindelijk zijn nieuwe baard, gemaakt door Harry Beijk. Op het dak van het pakhuis/woonhuis aan de wegzijde van de belt, had Jan Schim door hem zelfgemaakte sculpturen opgesteld. In de molen gaven molenaar Jan Coopmans en de andere molenaars toelichting op het interieur van deze zeer ruime molen. Er was koffie en thee, met daarbij een plak van het heerlijke paasbrood dat Bakkerij Arts uit Gennep ook dit jaar weer beschikbaar had gesteld aan alle molens in de gemeente Gennep.

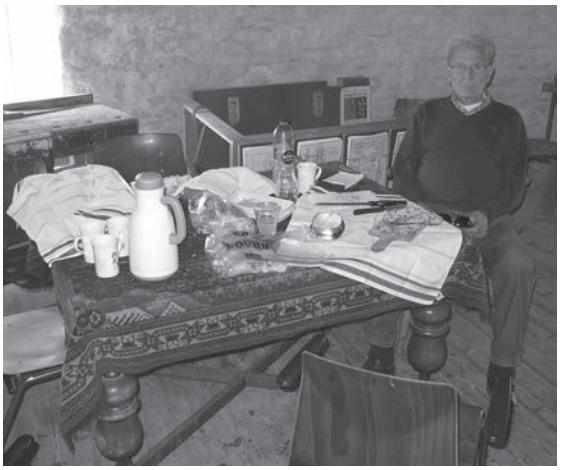

Jan Coopmans bij het paasbrood in molen De Reus

Theo van Bergen bij de exposie over 100 jaar molen(s) in Oeffelt

Sabine Hillebrecht en Jan van Riet in de molen van Ven-Zelderheide

Molenaar Harry Kaak geeft uitleg in Heijen

Theo van de Berg in gesprek met bezoekers

In de molen 'Rust na Arbeid' in Ven-Zelderheide, verwelkomden de molenaars Sabine Hillebrecht en Jan van Riet (molens Oploo) de gasten, aangezien de molenaar en eigenaar van deze molen, Ludger Pauls maar een klein deel van deze dag aanwezig kon zijn. Ook hier weer koffie en thee met het heerlijke paasbrood van Bakkerij Arts.
Op de Gerardamolen in Heijen werd door de molenaar Harry Kaak (Frans was op vakantie), geluid, gemalen, en gezeefd (gebuild), om de bezoekers het oude ambacht van korenmolenaar te laten beleven. En voor wie dat wilde, een zakje van het 'zelf gemalen' meel mee naar huis, om daarmee pannenkoeken of broodjes te bakken.
De molen Nooitgedacht, langs het Rimpelt in Afferden, viel goed op door een groot spandoek: "Ik zoek molenaar". Langs het hek van de belt. Molenaar Appie Koenders had voor deze dag hulp van zijn broer om bezoekers te ontvangen. Voor zover ik weet heeft de nieuwe collega-molenaar die hij zoekt zich die dag nog niet gemeld. Hoewel Afferden de zuidelijkste molen is op de route, bleef het toch de hele dag gezellig druk.
De meest Noordelijke molen die op deze dag open was, is de Bovenste Plasmolen, een watermolen die daar al in de 14e eeuw werd gebouwd om het water uit de sprengen op de Sint-Jansberg te gebruiken als aandrijving en tevens als proceswater voor de fabricage van (lompen-)papier. Voor deze dag hadden de molenaars, in samenwerking met vrijwilligers van de 'Stichting Jacques van Mourik' een kleine tentoonstelling ingericht van werken van deze schilder en beeldhouwer (1879-1971), die nauw verbonden was met 'De Bovenste Plasmolen'. Vrijwilligers van de stichting en molenaar Peter Pouwels gaven toelichting. De molenaars Theo van de Berg en Karel Siebers zorgden ervoor dat de molen bleef draaien en malen. Mevrouw Emma van der Biezen-barones Van Verschuer, tot 1995 de eigenaresse, assisteerde om het grote aantal bezoekers te ontvangen en te informeren tot ver na 16.30.
Van deze open dag is door Gerrie van der Meulen een video gemaakt, die op YouTube is te zien:
https://www.youtube.com/watch?v=jaNDcanPhv8

Bijna 3 weken later, in het 2e weekeind van mei, was er de andere molentraditie, de Landelijke Molendagen. Dus waren op zaterdag 11 en/of zondag 12 mei weer verschillende molens in het Land van Cuijk open voor publiek. Toen ook molens die op 22 april niet meededen. Opnieuw was het mooi weer, om te bezoeken en om te malen. Opnieuw was er grote belangstelling.

Aart Mul

Scan de code voor een videoimpressie van de regionale Molendag op de Bovenste Plasmolen

In Afferden probeerde men met regionale Molendag een nieuwe molenaar te werven

Excursie Zuid-Holland

Op zaterdag 25 mei gingen we met de Stichting Vrienden van de Gelderse Molen op bezoek bij de "reuzen van Schiedam". Hiermee worden de hoge brandersmolens aangeduid (30 à 35 meter) die in het oude Schiedam gemout graan maalden voor de branders, die op hun beurt moutwijn stookten voor de jenever-industrie. Ooit waren er 400 branderijen in Schiedam en 20 molens die voor hen maalden. De branderijen stookten op kolen, de mouterijen op cokes, zodat het in die tijd slecht toeven was in Schiedam. Alles zat onder een dikke, vette laag roet, wat de stad de naam Black Nazareth bezorgde bij de scheepslieden die de stad aandeden.
Na 1885 ging de jeneverindustrie achteruit. In 1916 waren er nog slechts 16 branderijen over. Veel molens werden overbodig en de meeste werden gesloopt. Rond 1970 waren er nog vier molens over.
Later werden De Palmboom en de Kameel herbouwd (door de SRWS, waarover later meer) zodat er nu weer zes brandersmolens zijn in Schiedam. De firma Nolet bouwde in 2006 haar eigen hypermoderne Noletmolen die stroom opwekt voor de distilleerderij. In 2013 is net buiten de stad de romp van de Babbersmolen weer compleet gerestaureerd tot maalvaardige poldermolen zodat het molenbestand van Schiedam nu in het totaal op acht staat.
We hebben twee voormalige brandersmolens bezocht, te weten De Vrijheid en De Walvisch. Tussendoor hebben we ook even binnengekeken in de vlakbij gelegen opslagplaats van de SRWS, de Stichting Restauratie Werkplaats Schiedam. Dit is een uniek aannemersbedrijf dat zich vooral bezighoudt met de restauratie en het onderhoud van de Schiedamse molens naast de restauratie van allerlei unieke projecten. Daarnaast is kennisoverdracht en voorlichting over het houtbewerkingsambt een belangrijk onderdeel van het bedrijf. Het is dan ook een erkend leerbedrijf.

Molens "De Noord" en "De Palmboom" aan de gracht in Schiedam

Bij 'De Vrijheid' werden we met koffie en heerlijke koek ontvangen door de beide jonge en enthousiaste molenaars Theo de Rooij en Bas Batenburg die deze molen professioneel draaien.
Theo vertelde eerst iets over de bewogen geschiedenis van de molen die stamt uit 1785. Tot 1917 was de molen in bedrijf als brandersmolen. Er werkten acht mensen op de molen met werkdagen van 14 tot 16 uur. Ieder had zijn eigen functie, b.v. steenknecht, meesterknecht of molenbaas. De jongste werknemers waren 14 à 15 jaar oud, de zgn. lui-jongens. Zij zorgden voor het graantransport in de molen. Zij verwerkten tot wel 30 ton per dag. Bij de molen stond ook een molenaarswoning met stallen voor de paarden die de molenwagens trokken. Hiermee werd het graan uit de mouterijen opgehaald en het gemalen graan naar de branderijen gebracht. Na 1917 ging de molen veevoer malen, in de hongerwinter 1944-1945 maalde hij erwten en bonen voor de gaarkeukens.
Na de oorlog raakte de molen in verval tot hij in 1971 werd gekocht door de gemeente Schiedam. Na een grondige schoonmaak en restauratie ging de molen in 1974 malen voor het Echte Bakkersgilde in Zuid-Holland. Vanuit deze molen werd in 1976 het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde opgericht. Dit gilde stond voor de ambachtelijke kwaliteit en vakkennis van de molenaar. De molen werd in de loop der jaren steeds verder ingericht als productiemolen met allerlei silo's en machinerieën. In 1980 verdienden er vijf molenaars de kost op de molen. In 2000 kwam er een einde aan het maalbedrijf en kreeg de molen voor het eerst in zijn bestaan een vrijwillige molenaar. In 2009 kwam de molen onder de vlag van de Stichting Schiedamse Molens en ging 'De Vrijheid' weer

beroepsmatig draaien voor bakkerijen, branderijen, winkels, horeca en andere molens. Hij is nog de enige in Schiedam die beroepsmatig gedraaid wordt.
Na de inleiding van Theo konden we de hele molen bekijken. Bijzonder vond ik de as. De oudste gietijzeren as van Nederland die achter het molenwiel niet veel langer is dan een meter. De penbalk zit schuin boven de ijzerbalk. Daarop zit een constructie die door een stevige balk, als een soort poortstok, gestut wordt. Heel bijzonder, vond ik, maar blijkbaar is molen 'De Walvisch' met eenzelfde soort as uitgerust. De stelling zit op 18,5 meter hoogte en het uitzicht is prachtig. De molen is uitgerust met fok-wieken. Dat mocht op deze dag niet baten want het was nagenoeg windstil en zonder wind draait zelfs een fok-wiek niet.

Vervolgens gingen we te voet naar de honderd meter verderop gelegen molen 'De Noord' waarin zich een restaurant bevindt. De molen zat dicht en stond in de steigers maar we hebben kort de restauratie van het metsel- en voegwerk kunnen bewonderen. Vervolgens zijn we enkele honderden meters teruggelopen naar 'De Walvisch' nadat we onderweg even binnengekeken hadden in de al eerdergenoemde restauratiewerkplaats met o.a. de "grootste voorraad pokhout van Nederland". Ook passeerden we molen 'De Drie Koornbloemen' maar die was gesloten.
De Walvisch (1794) dankt zijn naam aan de tegenovergelegen Walvischstraat. Die dankt zijn naam vervolgens aan de Groenlandse walvisvaart waarbij Schiedamse vissers betrokken waren. Helaas is De Walvisch in 1996 uitgebrand en is het interieur van kap tot 1e zolder verloren gegaan. Daarna is de molen gerestaureerd. Het mooie interieur van het grutterswinkeltje op de begane grond was behouden gebleven maar is helaas gesneuveld toen de molen museum werd als onderdeel van het Nationaal Jenevermuseum Schiedam. Op de tweede verdieping bevindt zich een "filmzaal" waar de geschiedenis van de Schiedamse jeneverindustrie op de muur van de molen werd geprojecteerd.
Overzichtelijk en leerzaam. Helaas mochten we niet boven in de molen zodat ik niet kon zien of er inderdaad eenzelfde as als in De Vrijheid aanwezig was. We hebben nog wel de maalzolder bezocht met drie koppels stenen. Het onderste deel van de molen zag er met zijn brede trappen en glanzend stalen leuningen iets te gelikt uit naar mijn smaak. Wat wel naar mijn smaak was, was het lunchpakketje dat we kregen. Dat hebben we grotendeels in de bus verorberd. We waren net lekker in het zonnetje gaan zitten of we moesten alweer verder.

De reis ging naar de 'Babbersmolen'. Deze ligt aan de poldervaart aan de rand van Schiedam. Het is een ronde stenen molen die in 1710 gebouwd werd als

De Babbersmolen met reclametekst op de romp

opvolger van een houten molen die hier al eeuwenlang de Babberspolder bemaalde. De polder ligt tussen Delft en Schiedam en is genoemd naar het klooster van Sint Barbara in Delft.
De Babbersmolen was oorspronkelijk een grondzeiler maar toen in 1888 op korte afstand van de molen een spoorlijn werd aangelegd op een drie meter hoge spoordijk, protesteerde de molenaar. Hij werd in het gelijk gesteld en als oplossing werd er drie meter op de molen gemetseld. Het nieuwe deel van de molen liep echter niet taps toe zoals de rest van de molen. De reden was van financiële aard; op deze wijze paste de oude kap nog. Om bij het gevlucht te kunnen, werd er een stelling aangebracht zodat de Babbersmolen nu één van de slechts twee stenen stelling-poldermolens van Nederland is. De molenaar heeft destijds bedacht dat hij nog een mogelijkheid had zijn inkomsten wat aan te vullen dankzij de trein die regelmatig langs reed. Op de witte ondergrond werd met grote letters reclame aangebracht voor Quaker havermout. Alleen tijdens de oorlog was deze overgeschilderd omdat de Duitsers de reclame iets te Amerikaans vonden. Maar volgens de huidige molenaar hadden ze zulke slechte verf gebruikt bij het overschilderen dat de reclame voor het einde van de oorlog alweer zichtbaar was. De molen heeft een bijzonder scheprad, een zgn. snij-rad. De schoepen zijn v-vormig en snijden als de boeg van een schip door het water wat een groter rendement opleverde. De schoepen zijn gemodelleerd

naar de resten van het oude scheprad dat gevonden werd in het water nabij de molen. Erg leuk is de oude molenaarswoning die zich in de molen bevindt, compleet met voorraadkelder, bedstee en plek voor het “ondergeschoven kindje”. In een bovenkast bleek tot ieders verrassing het onder-rondsel met wervel te zitten zodat de molenaar er goed bij kon om de molen uit zijn werk te zetten.
Naast de molen ligt de “mini-Babberspolder”, een uniek watereducatieproject. Het is een mini-polder met slootjes die je onder water kan laten lopen en weer kunt droogmalen met een groot scheprad dat zijn water loost in een mini-poldervaart met keersluizen. Op deze wijze kun je zelf ervaren hoe de waterhuishouding in een polder werkt. Al met al een molen die een bezoek zeker waard was. Ook de ontvangst was weer zeer vriendelijk en gastvrij met koffie/thee en een koekje.

Terug in de bus bleek de reis naar Delft te gaan. De enige overgebleven molen van de achttien die er ooit gestaan hebben, heet “De Roos”, een ambachtelijk werkende korenmolen uit 1679 met een prachtige geschiedenis. Deze geschiedenis werd ons verteld door Jan Spruit, die al heel lang zo’n drie dagen per week als vrijwillig molenaar op De Roos werkt. Maar natuurlijk pas nadat hij ons koffie of thee had aangeboden.
Oorspronkelijk was De Roos van hout. Hij werd gebouwd op een rondeel (halfrond verdedigingswerk) in de stadswal op de plek waar voor 1500 al een houten standerdmolen stond. In fases is hij omgebouwd tot een stenen stellingmolen. Daardoor heeft de molen nu een zeskantige onderbouw en een ronde bovenbouw. De molen heeft 7 zolders en is 25 meter hoog. De stelling bevindt zich op 12 meter hoogte.

Molen De Roos aan de tramrails in Delft

Bij de aanleg van de tramrails in 1929 werd het fundament beschadigd waardoor de molen verzakte en behoorlijk scheef kwam te staan. Bij een grote restauratie in 1990 is het bovenste deel van de romp rechtgetrokken en is er een wigvormig deel tussen gemetseld zodat het bovenste deel weer recht staat. In 2012 werd het hele molencomplex van 1100 ton (aan de ene zijde staat er een huis aan de molen gemetseld, aan de andere kant een schuur) een meter omhoog gevijzeld om de bouw van een spoorwegtunnel mogelijk te maken. De molen staat nu op het dak van de tunnel en er rijden 365 treinen per dag onderdoor. Er wordt nu door een groep vrijwilligers onder leiding van Jan Spruit biologisch graan voor particulieren, bakkers en de horeca gemalen, gewogen en gebuild. Er is natuurlijk ook meel te koop in het winkeltje onder in de molen. Ook is er een klein museumpje. Aangezien Jan werkzaam is in de geestelijke gezondheidszorg, werkt hij één dag per week vanuit zijn werk op de molen met cliënten van de GGZ die hier een dagbesteding vinden. Er is een zolder beschikbaar voor theatervoorstellingen en tentoonstellingen en in het molenaarshuis vinden workshops, vergaderingen en feesten plaats. De molen wordt op zo veel mogelijke manieren ingezet voor allerlei maatschappelijke doeleinden. De Roos is werkelijk een prachtige molen die voor veel Delftenaren (Delvenaren) van grote betekenis is. Tevens vormde hij een prachtige afsluiting van onze excursie.

Na een voorspoedige terugreis kwamen we rond 18.30 uur weer in Renkum aan en was er veel dank voor Petro van Doorn voor de prima organisatie van deze geweldig mooie dag. Volgend jaar maar weer, zou ik zeggen.

Piet Verbiesen

Lezing watermolens bij vereniging Nepomuk

Gelukkig waren er vier molenaars en één molenaarsdochter aanwezig bij deze heel interessante lezing in de *NEPOMUK-kapel* op 17 juni in Boxmeer. Zij waren uitgenodigd door het bestuur van deze Boxmeerse Historische Vereniging.
Hans de Mars (1960) is in het dagelijkse leven werkzaam als senior-adviseur ecohydrologie & landschapshistorie bij de Adviesgroep Water & Ecologie van Royal Haskoning in Maastricht. Integraal waterbeheer, natuurontwikkeling, verdrogingsbestrijding en beekherstel vormen zijn belangrijkste aandachtsvelden. Hij was nauw betrokken bij o.a. het project "Watermolenlandschappen in Het Groene Woud'', maar ook bij diverse andere projecten voor herstel van waterlopen en biotopen, in Oost-Brabant en Limburg.

In het eerste deel van zijn presentatie ging Hans in op de herkomst en ouderdom van de watermolens in onze omgeving en de gebruiksfuncties die molens hadden in de toenmalige maatschappij. Al sinds de 10e eeuw, maar wellicht zelfs al ver daarvoor, hebben watermolens een wezenlijke invloed gehad op het landgebruik door de mens en het functioneren van water en ecosystemen in onze beekdalen. Geen wonder eigenlijk als men bedenkt dat watermolens het beekwater vaak ruim 1 tot wel 3 meter hoog opstuwden. Uit de periode 1800-1900 is het bestaan van talloze molens goed gedocumenteerd. Wie echter in oude archieven duikt vindt al snel aanwijzingen voor de aanwezigheid van nog veel meer molens. Dit geldt ook voor het Land van Cuijk en omstreken. Soms herinneren eigenlijk alleen de namen nog maar aan de aanwezigheid van watermolens. Na de koffie ging hij in op de landschappelijke consequenties van de molens; ofwel het watermolenlandschap. Meer in het bijzonder op de onbedoelde neveneffecten van het opruimen van de stuwen van de watermolens. Minder waterberging en snellere afvoer van hemelwater. In deze tijd wordt steeds meer duidelijk hoe belangrijk deze functies waren voor het waterbeheer in grote gebieden. In dat licht ook besprak hij ook specifieke situaties rond de molens in het Land van Cuijk zoals die van de Plasmolen, Gennep en Oploo en Vierlingsbeek. Zijn hele verhaal mooi geïllustreerd met foto's en kaarten van de lokale situaties.
Een leerzame avond.

Aart Mul
(Tekst deels overgenomen van de NEPOMUK-jaaragenda 2019)

Nieuws Molenstichting Noord-Brabant

Verslag molenontmoetingsavond in Fort Giessen op woensdag 19 juni 2019
Aanwezig: bestuur en adviesraad van de Molenstichting Noord-Brabant, ± 45 genodigden, molenaars en anderen die actief zijn voor of zich betrokken voelen bij het molenbezit in Noord-Brabant.
Locatie: Giessens Fort, Giessen.
Vooraf: bezoek aan de stellingmolen/ korenmolen 'De Twee gebroeders' op de Maasdijk, nr. 28, Wijk en Aalburg. Gastheer: molenaar Sven Verbeek.

De jaarlijkse ontmoetingsavond van de Molenstichting Noord-Brabant is bedoeld voor molenaars en andere betrokkenen of geïnteresseerden, om elkaar te ontmoeten op een interessante locatie, en informatie uit te wisselen over ontwikkelingen rond de Brabantse molens. Het is ook een mogelijkheid voor een lokale molenstichting om iets te vertellen over hun molens,

de historie daarvan en hun activiteiten om die molens in stand te houden.
Dit jaar was de beurt aan de 'Molenstichting Land van Heusden en Altena'. Het huidige molenbestand van deze stichting omvat negen molens. Drie wipmatermolens, drie achtkante bovenkruiers en drie ronde korenmolens. Ooit waren er 39 watermolens om de 34 polders in dit gebied droog te houden. Er waren in de 19e eeuw ook nog tien korenmolens. Wethouder mevrouw Paula Jorritsma maakte in haar welkomstwoord duidelijk dat er groot maatschappelijk draagvlak is voor dit molenbezit. Rob Dielissen behandelde daarna de historie van dit gebied, en de molens die daar al vanaf 1461 zijn gebouwd. Voor iedereen een mooi boekje met alle details.
Meer info: http://www.molensheusdenenaltena.nl/pg-25297-7-49286/pagina/molenstichting.html

Gerard Sturkenboom, voorzitter van de Adviesraad (de molenaars) presenteerde daarna de twee biotoopprojecten die recent in Brabant zijn uitgevoerd, watermolen-biotoop en windmolen-biotoop. Van beide projecten verschijnt binnenkort een eindrapportage.
Als afsluiting gaf het bestuur een toelichting op het jaarverslag en het financieel verslag van de Molenstichting Nood-Brabant. Een prima verzorgde contactavond in een historische omgeving.

Fort Giessen is een vestingwerk dat onderdeel uitmaakte van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Het werd gebouwd rond 1880 en diende om een aanval op Woudrichem af te slaan. Nu rijksmonument. Zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Fort bij Giessen

Aart Mul

Watermolens in het Groene Woud

Het eindrapport over watermolenlandschappen in het Groene Woud is in juli 2019 officieel gepresenteerd. Dit was een groot project waaraan ruim twee jaar een groot aantal instanties met passie heeft samengewerkt. Initiatiefnemer en opdrachtgever was de Molenstichting Noord-Brabant. Het is een eindrapport geworden van 29 pagina's, waarin het doel, de werkwijze, de resultaten en de aanbevelingen zijn beschreven. Die aanbevelingen moeten nu nog worden gerealiseerd.
Het rapport is de downloaden via de website van de Molenstichting Noord-Brabant onder Dossiers: *Molenbiotoop.*
Bij het verslag horen nog 5 afzonderlijk te downloaden deelrapporten met de details en resultaten van de deelstudies die gedaan zijn.

Het project is in 2017 gestart met het doel: "Om in het werkgebied van 'Het Groene Woud' (= De vallei van de Dommel en haar zijriviertjes) het concept van 'watermolenlandschappen' breed onder de aandacht te brengen en om samen met partners te werken aan een integrale en structurele aanpak van watermolenlandschappen bij de invulling van het beleid op het gebied van waterbeheer, landschap, erfgoed, natuur, ruimte en recreatie"
Het stroomgebied van de Dommel gebied ligt in de driehoek Eindhoven-Tilburg-'s-Hertogenbosch. Het project was nodig om de slechts 5 resterende watermolens (van de 15) in dit gebied, te behouden binnen de bredere optiek van het 'watermolenlandschap', dat dit gebied heeft eeuwenlang heeft gevormd.

Het stroomgebied van de Dommel is één van de 7 stroomgebieden in Nood-Brabant. Ook voor enkele andere stroomgebieden in Noord-Brabant, Limburg en Overijssel wordt een aanpak zoals in dit project voorbereid of al uitgevoerd. Onder andere Aa en Maas en het Geuldal. Deze projecten zijn ook nodig om het toekomstig waterbeheer in deze gebieden op basis van historische gegevens, opnieuw goed vorm te kunnen geven.

Aart Mul

Excursie Feed Design Lab

Op vrijdag10 mei 2019 verzamelden ruim 20 molenaars zich bij de ‘glazen toren’ aan de Stayerhofweg in Wanssum, voor de jaarlijkse ‘voorjaarsexcursie’. Deze keer geen terugblik op het molenverleden, maar een kennismaking met de huidige stand van de technologie in de diervoederindustrie. FDL is namelijk ‘Hét onderzoek- & educatiecentrum voor innovatie & verduurzaming van de diervoerindustrie.’ De stichting FDL werd in 2011 opgericht door enkele Nederlandse bedrijven en de HAS-Den Bosch, met het doel om door open innovatie, demonstratie en kennisdeling samen te werken aan vernieuwing van deze vrij traditionele sector van de Nederlandse agro-industrie. In 2014 werd een kleinschalige maar zeer flexibele proeffabriek geopend in een opvallend gebouw met lichtdoorlatende wanden.

In deze proeffabriek hebben fabrikanten van machines voor de diervoederindustrie hun modernste technologie geplaatst. Met hulp van deskundige ‘operators’ kunnen partners van FDL hiermee experimenteren om nieuwe producten te ontwikkelen, met nieuwe processen, met nieuwe eigenschappen, vaak ook op basis van nieuwe grondstoffen. In samenwerking met externe docenten worden ook praktijktrainingen met open inschrijvingen georganiseerd en worden cursussen op maat ontwikkeld op basis van specifieke klantwensen. Inmiddels heeft FDL meer dan 50 partners, deels ook buiten Nederland. Zie voor meer informatie: https://feeddesignlab.nl/

Onze excursie was er vooral op gericht om onze vrijwillige molenaars kennis te laten maken met deze moderne productietechnieken. Ook om in het kort te schetsen hoe de ontwikkeling van korenmolenaar tot industriële diervoederproducent in ca. 150 jaar is verlopen. Maar: “Je begrijpt het pas goed als je het ziet”. Dus na een ontvangst door onze gastvrouw Ageeth ven der Lee, een wederzijdse kennismaking en enkele inleidingen, snel de proeffabriek in, om het allemaal zelf te zien. Onze rondleider, procestechnoloog Eric Vissers ging met ons alle machines langs waarin de verschillende processtappen plaatsvinden, in een logische volgorde. Dat betekende wel trappen lopen, tussen de verschillende bordessen. Een moderne diervoederfabriek is verticaal georganiseerd.
Omdat de lijnen niet in bedrijf waren, konden alle machines ook van binnen goed worden bekeken en konden veel vragen ter plekke worden beantwoord. Na een afsluitende discussie heeft onze voorzitter Harm van Es het gehele team van FDL bedankt voor deze interessante excursie.

Aart Mul

Pelletpers met geopende conditioner

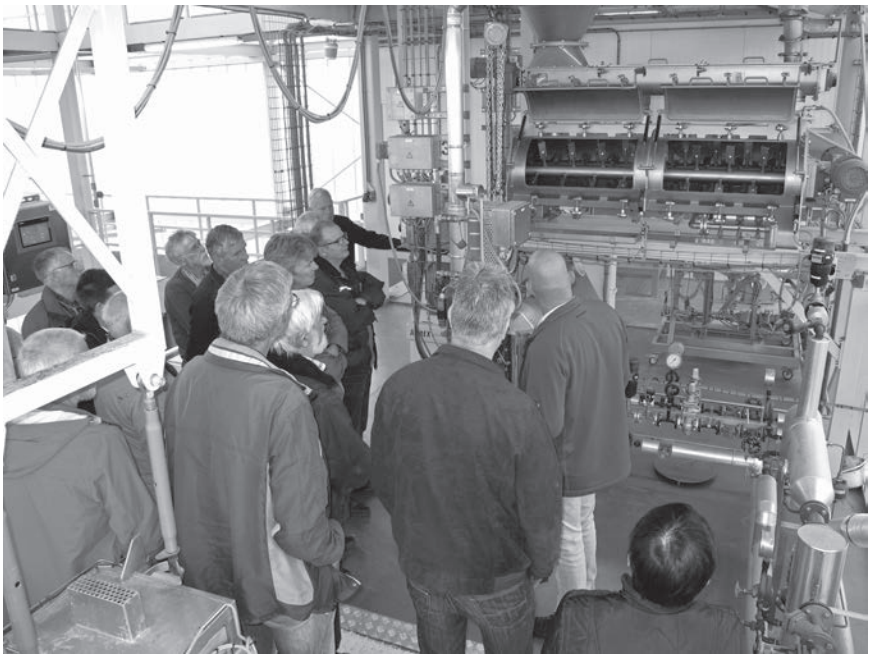

Watermolen Italië

Een bijzondere watermolen in Italië; Dolcedo, Bloemenriviera
Ik kwam deze bijzondere watermolen tegen in Dolcedo aan de Bloemenriviera in Italië.
Er zijn daar veel watermolens of restanten ervan te vinden, die gebruikt werden voor de olijfolieproductie. Ik weet van deze molen geen verdere details maar als je naar de foto kijkt zie je 3 raderen. De watertoevoer is van het riviertje onderlangs voor het ene rad en de andere 2 worden haaks op dit riviertje van boven vanuit de heuvel gevoed. Volgens mij is de molen allang buiten gebruik, ook was er nergens water te zien.

Walter Cornelissen

“Koperdieven” actief

In de maand juli hebben koperdieven diverse molens in het Land van Cuijk bezocht om de flexibele kabels van de bliksembeveiligingen van het gevlucht te stelen. Ook de molen van Gassel werd bezocht, maar daar verdween gereedschap en bleef de bliksembeveiliging liggen.
Per molen een schade voor vervanging van ca. € 300,--.
En dan te weten dat de meeste kabels nu niet meer van koper zijn, maar van aluminium of van RVS. De opbrengst zal dus wel tegengevallen zijn.
Gelukkig zijn de diefstallen snel opgemerkt en heeft Jules Goosens snel nieuwe kabels kunnen leveren. Een molen zonder bliksembeveiliging, midden in deze warme zomer is een risicovolle situatie. In Oeffelt constateerden we op zaterdag 19 juli dat de kabel verdwenen was, met klemmen en al. Er was voor dat weekeind een serieuze onweerswaarschuwing. Dus wat te doen? John Houben ging op zoek naar een vervangende kabel en kwam terug met twee zware startkabels. Rood en zwart.
Daarmee hebben we het gevlucht kunnen beveiligen, totdat later die week de echte vervanging arriveerde. Ze liggen nu bij de reserve-onderdelen, voor het geval dat….
Walter Cornelissen is van plan om aan zijn nieuwe kabel een bordje te hangen “GEEN KOPER”. We zullen zien of dat effect heeft.

Aart Mul

RVS kabel met nieuwe klemmen in Sint-Hubert

Molens in de regio

De Nooitgedacht te Afferden

De stalen hoepel om het bovenwiel is ingekort en opnieuw vastgezet met schroeven. Ook zijn er nieuwe lampen in de buitenschijnwerpers geplaatst (eentje was kapot gesprongen).
Ook tijdens de Nationale Molendag gedraaid en veel bezoekers ontvangen

Harry en Appie

De Martinus te Beugen

Terwijl er tijdens het schrijven van dit stukje de spreekwoordelijke kraaien kauwen van het dak vallen, wil ik nog even terugkomen op al onze acties om te voorkomen dat er nestmateriaal naar de kap wordt gesleept. Net als veel andere molenaars zijn wij elk voorjaar weer veel tijd kwijt met het weghalen van nestmateriaal tussen de rollen van het Engels kruiwerk van de Martinus. Eigenlijk proberen we elk jaar wel om maatregelen te nemen om deze overlast het volgende jaar te voorkomen.
Ik zal hieronder een opsomming geven van alles wat we al geprobeerd hebben, en wat het resultaat is tot nu toe.
We zijn begonnen, al enige jaren geleden, met ultrasone ongedierte verjaag-kastjes, die met het behulp van een hoge fluittoon het “ongedierte” moeten verjagen. Dit leek even te helpen, maar toen een van de vogels een nest boven op een van deze kastjes had gebouwd, terwijl het aanstond, zijn we hier maar mee opgehouden.
De volgende poging bestond uit het aanbrengen van vogelschroten aan de kruiring over de rand van de kuip. Maar omdat het metselwerk van de Martinus niet helemaal rond is, dus de kuip niet helemaal aansluit, is er op een aantal plaatsen voldoende ruimte voor een heleboel nestspul.
Een andere verbetering was het aanbrengen van gaas tussen de voeghouten, zowel aan de kant van het gevlucht als bij het achterkeuvelens. Bij de penbalk was dit succesvol, maar bij de burgemeester was blijkbaar nog ruimte!! En omdat de kuip niet rond is, was het ook nog sterk afhankelijk van hoe we de molen wegzetten.
Na al deze pogingen kwamen tot een conclusie; er moest iets gedaan worden om de aanvliegroutes van de vogels te frustreren. Met dit in het achterhoofd hebben we kunststof afstandhouders aan de roosterhouten geschroefd, op ongeveer 10 cm van de rand van de kuip, en door de onderkant van deze staafjes een nylon visdraad gespannen, dit lijkt een goede oplossing te zijn voor de zijkant van de molen dus aan de roosterhouten.
Maar het probleem bleef zich voordoen aan beide zijden van de burgemeester, ondanks het hier aangebrachte gaas. Met het idee van de aanvliegroutes verstoren, hebben we hier toen maar wat ijzerwerk en een aantal stukjes ketting aan gehangen!! Voor zover we nu kunnen zien lijkt het resultaat hoopgevend, maar volgend voorjaar weten we het zeker, we komen er dan ook op terug.

Vogelwerende maatregelen in Beugen; links: afstandshouder aan een roosterhout met nylon draad; rechts: gaas met kettingen en bouten achter de baard

Het 150-jarig bestaan van de Jan van Cuijk werd gevierd met een draaimarathon

Om dit hele verhaal te verduidelijken heb ik een paar foto's gemaakt. Wij realiseren ons dat deze "aanpassingen" niet erg authentiek zijn, maar een beroepsmolenaar die waarschijnlijk in het voorjaar meerdere uren per dag draaide zal veel minder last van nestmateriaal gehad hebben dan de vrijwilliger die eens in de week op de molen komt.

Pieter Aarts, Marko Sturm,
Harm van Es, Aart Mul (mio)

De Jan van Cuijk

Op vrijdag 21 en zaterdag 22 juni hebben we met een aantal activiteiten het 150-jarig bestaan van de "Jan van Cuijk" gevierd. Het Cuijks Weekblad heeft het programma daarvan gepubliceerd.
Op 21 juni hebben we het 150-jarig jubileum van de molen gevierd met een draaimarathon van 24 uur. Mede door hulp van Vincent, Nico, Wilma en Sonja hebben we de molen 24 uur kunnen bemannen. Ook de hulp van de leden van de dansgroep van de plaatselijke carnavalsvereniging leverde de nodige handjes op deze dagen. We zijn vrijdagavond begonnen met een bierproeverij van de kloosterbrouwers uit St. Agatha. Dit was een succesvolle avond. De dag daarop hebben we de hele dag goede aanloop gehad bij de molen. Er was een springkussen voor de jeugd en er werden pannenkoeken gebakken. Moe maar voldaan hebben we om 19:00 uur de vang er weer opgelegd. We hebben deze nacht bij het wegvallen van de wind tussen 1 en 3 uur gemerkt dat het gevlucht afremde op telkens dezelfde roede, tijdens de inspectie de weken daarop bleek dat de vang aanloopt op het aswiel. Dit euvel zal door Beijk onderhanden genomen worden na de zomervakantie.

In dit zomerseizoen is de molen vrijwel iedere zaterdag is geopend geweest voor bezoekers. De molenwinkel blijft druk bezocht, ook tijdens de zomermaanden. De klanten hebben de weg gevonden naar de molen voor (h)eerlijke molenproducten.

Stefan en Bianca

De Bergzicht te Gassel

De molen Bergzicht in Gassel heeft ook in het 2e kwartaal van 2019 weer bijna iedere donderdag gedraaid, en als dat engszins kon ook gemalen. Wij hebben het voorrecht dat het diervoederbedrijf van de familie Van Haren altijd zorgt voor voorgeschoond maalgoed, en zelfs voor voorgebroken mais.

Op donderdagen dat de wind het liet afweten konden we altijd nog malen met het elektrisch aangedreven maalstoeltje, dat sinds begin van dit jaar op de meelzolder staat. Een echte aanwinst. Op 4 mei hebben de drie mio's die 6 weken bij ons op de molen waren om deze bijzondere Brabantse achtkant goed te leren kennen, op onze molen hun voorexamen gedaan. Ze zijn alle drie geslaagd (Camille Schamp, Hans van den Biggelaar en Piet Verbiesen). Voor alle drie onze felicitaties! En nu op naar het landelijk examen in oktober. De extra beschikbare mankracht hebben we o.a. gebruikt om de steenkuipen van beide koppels weer eens een grondige schoonmaakbeurt te geven.

De kruiketting die we begin dit jaar hadden gemonteerd ter vervanging van de in slechte staat verkerende kruikabel, voldeed toch niet. Doordat de ruimte tussen de onderkant van de staart en de kruirol erg klein is, knaaide hij te vaak vast. Nu toch weer vervangen door een nieuwe kabel.

Samen met de eigenaar/molenaar Peter van Haren, hebben we de molen weer eens kritisch bekeken om de onderhoudsbehoefte voor de komende tijd in te schatten. De monumentenwacht komt binnenkort ook weer op bezoek.

Jos en Jan

De Reus te Gennep

De geheel nieuwe baard (zie nr. 104) is inmiddels door Beijk Molenmakers aangebracht. Het is een sieraad

Voor montage werd de nieuwe baard van De Reus nog even op de foto gezet

geworden voor onze molen, dat weer vele jaren mee kan. Door de molenmaker is ook het uitgewaaide luikje boven de lange spruit opnieuw geplaatst.
De "poortstok" tussen donsbalk en westgevelmuur was in de muur door houtrot aangetast. Deze is afgezaagd en door middel van een een las verlengd en weer gemonteerd.

Op 2 augustus vierde Jan Coopmans zijn 85e verjaardag. We hebben die op woensdag 7 augustus samen met hem gevierd op de molen.

Harry en Coby

De Mariamolen te Haps

De Mariamolen draait voorlopig niet. Het gevlucht en de bovenas zijn verwijderd. Ze waren aan vervanging toe. Beijk Molenmakers maakt een mal waarmee een exacte kopie van de oude as kan worden gegoten. Totdat die en het nieuwe gevlucht weer gemonteerd worden, is de kap van de molen afgedekt met een groot oranje zeildoek. (Zie foto)

Bij de Mariamolen in Haps zijn gevlucht en bovenas verwijderd

De Gerardamolen te Heijen

De Gerarda-molen is deze zomer alle zaterdagmiddagen geopend geweest voor het publiek. Er is weer aan veel jeugdige bezoekers (en hun ouders of grootouders) gedemonstreerd hoe in vroeger dagen op ambachtelijke wijze meel voor brood, pannenkoeken en diervoeders werd geproduceerd. De techniek op de steenzolder, van deze van oorsprong Friese molen had veel belangstelling. Zelf zakken hijsen met het luiwerk werd door veel jonge bezoekers uitgeprobeerd. Het voorterrein en de belt veranderden steeds van kleur, door elkaar afwisselende, bloeiende, natuurlijke vegetatie.

De Lindense molen te Katwijk

We draaien regelmatig onze rondjes en zijn bezig geweest met de voorbereidingen voor de viering op zondag 1 september ter ere van het 150 jaar bestaan van deze molen. Op twee oude witte zeilen hebben we de tekst "DE MOLEN 150 JAAR" geschilderd zoals je kan zien op de foto. We hebben de molen van boven tot onder gepoetst en drie grote zakken, gevuld met vogelnestmateriaal uit de kap, afgevoerd. Nu maar hopen dat de wind op 1 september goed staat zodat iedereen de tekst kan lezen op dit feest. Ter ge-

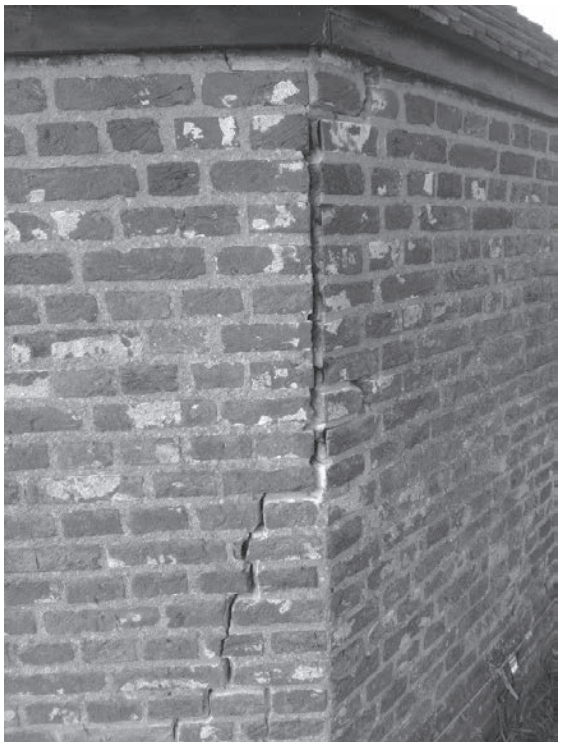

Scheur in de voet van de Zeldenrust in Nederasselt

legenheid van dit jubileum hebben we de historie van deze bijzondere molen beschreven in een artikeltje dat elders in dit nummer staat.

Peter Simons en Rob Snel

De Maasmolen te Nederasselt

De afgelopen periode is erg rustig geweest op de Maasmolen, Frans is op vakantie in Canada en Piet is fietsen in Frankrijk. Er is nog voldoende te doen om je niet te vervelen. De houten molenas inclusief de wiggen bij de insteekkop zijn behoorlijk aan het vergaan. Er komt veel houtmeel en spaanders naar beneden, elke zaterdag eerst goed vegen en poetsen om de molen toonbaar te maken. Verder is er veel touwwerk dat hersteld moet worden. Het PIP-plan en daarbij behorende opdrachten zijn om onduidelijke redenen opgeschort. Het betreft hier herstelwerk aan het gevlucht en dat baart ons zorgen. Ook het herstel van de trap en galerij ligt stil. Vandalen hebben in de tweede week van juli de kabel van de bliksemafleiding gestolen. We waren niet de enige!

Robert Snel

De Vooruitgang te Oeffelt

Op de Vooruitgang in Oeffelt zijn in opleiding: Aart Mul (Boxmeer), Piet Verbiesen (Groesbeek) en Pieter de Haan (Cuijk).
Piet Verbiesen heeft op 4 mei toelatingsexamen afgelegd op de molen in Gassel. Hij is geslaagd en zal in het najaar opgaan voor het molenaarsexamen van “de Hollandsche Molen”.

Wij zijn bezig om het veiligheidsniveau op de molen op peil te brengen met de eisen in de RI&E. Als vervolg heeft Sonja een fraaie “verboden toegang” afbeelding gemaakt op het afzetluik op de trap vanaf de steenzolder, en een deurafzetting met gelijkt zeildoek op de meelzolder. Zie foto’s. Een mooi staaltje ambachtelijk werk.

Op 22 april hebben we gedraaid in het kader van de regionale Molendag Land van Cuijk. Als attractie hebben we wafels gebakken voor de bezoekers. Deze open dag is druk bezocht, ook door mensen uit Oeffelt. Verder hebben we gedraaid op Koningsdag en de Nationale Molendag, op zaterdag 11 mei. De communicanten van Oeffelt zijn ook dit jaar weer te gast geweest op de molen.

De redactie van de Gildebrief heeft foto’s op de molen gemaakt voor de Gildebrief juni 2019. Hierop hebben we weer de historische fokwieken in de aandacht gebracht.

Nieuwe veiligheidsmaatregelen in Oeffelt: zeil als afzetting van de deur en verbodsbord op trap naar luizolder

De Anglo-Dutch Reliability Trial pauzeert bij de watermolen van Oploo

In de molen wordt een aansluiting op het glasvezelnetwerk geplaatst. Hopelijk kunnen we daar in de toekomst gebruik van maken.

John Houben, Theo van Bergen, Sonja Middelink

De Korenbloem te Oploo

Onze nieuwe heg groeit hopeloos slecht. Allereerst is er de droogte, dan hebben we nog te maken met een hongerige konijneninvasie. De konijnen graven hun nieuwbouwwoningen zelfs tot onder de molen. Aangezien er binnen de bebouwde kom niet gejaagd (lees: geschoten) mag worden is het probleem niet zo makkelijk op te lossen. De wilde duiven bekijken het vanaf de burriebalken lijdzaam toe en ook deze hebben niets van de jager te duchten.

Voor het schilderwerk zitten we nog te wachten op de noodzakelijke omgevingsvergunning. Hiervoor is al voor een klein kapitaal geschetst, getekend, vergaderd en weer vergaderd. Maar ik ga door tot ik een ons weeg en dat duurt nog even....

Het is goed te merken dat er in de warme zomerdag minder gebakken wordt, de meelverkoop is rustig. Maar wat is het warm, zelfs de reuzel begint te druppen. De berg te repareren zeilen van Sabine groeit gestaag. Er is er weer eentje van Gerarda uit Heijen bijgekomen.

De Monumentenwacht heeft de molens weer geïnspecteerd en we verwachten dat er niet veel nieuws in het rapport komt. Op de hoepel bovenwiel was een schroef een beetje uitgelopen en die heeft wat aan de vangblokken lopen vreten.

De nieuwe oogst spelt is gemaaid, een mooie opbrengst, ditmaal van het ras Cosmos uit België. We zullen een monster opsturen om te kijken wat de analyse is van dit graan.

Sabine, Theo, Jan

De watermolen te Oploo

Allemaal mooi, die biotoopplannen, maar als het niet wil regenen heb je aan een watermolen meer dan de helft van het jaar helemaal niets. Om de vissen in de molenkolk te redden heeft er zelfs een watertransplantatie plaatsgevonden met zuiver leidingwater!

Wat er wel bij de molen mogelijk is, was het 18e Anglo-Dutch Reliability Trial van 7 augustus. Een vijftigtal zéér oude motorfietsen van 1914 en ouder pauzeerden bij de molen. Met een groot publiek was het een heel interessant gebeuren (foto).

Het nieuwe bestuur van de molenstichting is druk bezig met het vernieuwen van de huurovereenkomst met het schuttersgilde. Er worden voldoende waar-

Korenschoven en korenmijt van het speltproject in Oploo

borgen ingebouwd dat het gebruik van de molen heel verantwoord is.

Ook de watermolen ontkomt t.z.t. niet aan allerlei moderne ontwikkelingen. Zo wordt er een eerste studie gedaan naar het gasloos maken van de molen en wordt er gebroed op andere alternatieven voor de verwarming.

Sabine, Theo, Jan

De Zeldenrust te Overasselt

In het tweede kwartaal van dit jaar heeft molenmaker Coppes de roeden doorgehaald en een steekband weer op zijn plek gezet. We waren erg benieuwd naar de conditie van de roe daar deze 15 jaar geleden voor het laatst is doorgehaald. Gelukkig was de roe in orde zodat we met een gerust hart door kunnen draaien.
Wat onderhoud betreft hebben we uiteraard met regelmaat een bezem door de molen gehaald en de muren van de voet, daar waar nodig, opnieuw gevoegd.

In samenwerking met museumboerderij “de Lage Hof” zijn we tijdens hun zaai- en maaidagen open geweest.
Uiteraard hebben we, tijdens de doorkomst van de Nijmeegse vierdaagse, de provincievlaggen tussen de wieken gespannen en gedraaid. Daar we regelmatig draaien, en hierdoor meer bezoek krijgen, hebben we vanuit de fooienpot een kweerntje en vlaggenlijnen kunnen aanschaffen.

Stijn, Nico en Wilma

De Bovenste Plasmolen

Bij de vorig jaar vernieuwde sluis is aan beide zijde een lekkage ontstaan, de firma Beijk heeft de grootste

Bij de doorkomst van de Nijmeegse Vierdaagse was de Zeldenrust te Overasselt versierd met twaalf provincievlaggen

Uitbundige begroeiing rond de Bovenste Plasmolen

lekkage verholpen. Bij de opgeleide beek hebben we regelmatig last van lekkage, indien mogelijk proberen we dit zelf te herstellen, het waterschap heeft op ons verzoek een paar kuub klei hiervoor in een depot gezet. Grotere lekkages worden door ons doorgegeven aan het waterschap. Recentelijk hebben we ook overlast van wilde varkens die de beek en het talud hiervan gebruiken om te wroeten of als zwoelplek, met de nodige gevolgen voor het watersysteem. De door het waterschap, met klei uit de nevengeul van Nijmegen, verstevigde dijken hebben een negatieve invloed op ons water- en ecosysteem. De aangebrachte klei droogt uit, waardoor scheuren ontstaan, die weer lekkages als gevolg hebben als we de beek opstuwen. Voor proef houden we nu de beek constant hoog, zodanig dat deze net niet overloopt. Een en ander houdt in dat er door Theo het jaar rond toezicht wordt gehouden en indien nodig de schuiven dagelijks bijgesteld worden; dit voorkomt het uitdrogen van de aangebrachte kleilaag en voorkomt lekkage aan de beek. Voor de toekomst willen we een verbeterde overloop van maaskeien in beton, zodat we de beek continu kunnen laten overlopen zonder dat er uitspoeling van de overloop plaatsvindt. Een ander probleem van de aangebracht kleilaag is dat deze te rijk aan voedingsstoffen is, waardoor de brandnetels op het molenaarspaadje langs de beek meer dan 1,5 meter hoog worden. Het dragen van een lange broek of overall is dan ook geen overbodige luxe. Natuurmonumenten heeft begin juni voor ons een pad door de brandnetels heen gemaaid, zodat we er niet meer zelf met een kapmes doorheen hoeven, hiervoor onze dank. De onderbeek is helaas geheel dichtgegroeid met brandnetel, braam en springbalsemien; een en ander is het resultaat van het kappen van bomen langs de onderbeek t.b.v. een schouwpad voor het waterschap. Nu de bomen weg zijn komt er zoveel licht op de bodem, dat voornoemde soorten massaal opkomen en het water van de beek in zijn geheel niet meer te

zien is; hiermee is ook de visplek van onze ijsvogel verdwenen en daarmee ook de ijsvogel. De aanplant van een rij haagbeuken of beuken langs het schouwpad zou ervoor kunnen zorgen dat het dichtgroeien wordt tegengegaan. Het bladerdek vormt in de zomer een mooie groene tunnel waaronder een helder beekje kabbelt, waar ook de ijsvogel weer zicht heeft op zijn dagelijks kostje. Met deze oplossing creëren we een win-win situatie voor zowel Natuurmonumenten als het waterschap, doordat door het gesloten bladerendek, het schouwpad en de het talud van de beek niet meer gemaaid behoeven te worden. Ook zal het water doordat er weinig tot geen plantengroei meer is, ongehinderd kunnen wegstromen en mogelijk komt ook de ijsvogel dan weer terug.

Peter Pouwels

De Luctor et Emergo te Rijkevoort

Op de molen "Luctor et Emergo" is het de afgelopen 4 maanden erg rustig geweest. We hebben gemiddeld per maand maar drie keer gedraaid. Dit vanwege druk fietsen en werken van Paul. Hij heeft met de eerste warme periode in juni 600 km gefietst in Frankrijk en daar moest ook de nodige tijd voor getraind worden. En vergeet de vakanties niet.
We zijn wel een aantal keren extra opgedraafd voor groepsbezoek waarvoor we de steun kregen van onze MIO Aart. Zoals voor de groep Duitse kinderen via Metameer en een 50-jarig bruidspaar met familie. Ook kregen we bezoek van een scoutinggroep uit Sint Anthonis.

Inmiddels hebben we glasvezelkabel aangelegd gekregen in de molen. Het eenvoudigste abonnement kost ca. € 500/j en wat hebben eraan voor de enkele uren per maand dat we daar zijn? Op de mobieltjes kun je de meeste info ook aan.

Leerlingen van een internationale uitwisseling van de school Metameer bezochten de Rijkevoortse molen

Bij de Heimolen in Sint-Hubert is een kunstwerk met de naam "Schon durpke" geplaatst

Naar aanleiding van het PIP-rapport heeft de gemeente aan Beijk de opdracht gegeven de steenkuip te repareren en de steen beter af te stellen. Wij hadden hem opengelegd en proberen hem beter af te stellen, maar hij klappert nog te veel tijdens het malen. Intussen zijn wij door ons graan heen en moeten we nieuw aangeleverd krijgen.
Tevens is er opdracht gegeven om stukken voegwerk te herstellen en is er een offerte aangevraagd voor het opnieuw behandelen van de stelling met anti-slipverf.

Mari Goossens

De Heimolen te St. Hubert

Afgelopen periode regelmatig kunnen draaien. Enkele zaterdagen met zeer veel wind gedraaid, stormborden eruit en het gevlucht krimpend op de wind gezet.
Bij de molen staat nu een "kunstwerk" met de naam "Schon durpke", dat onderdeel is van een kunstroute in en rond St. Hubert, meer info zie www.kunstin-landvancuijk.nl
Op de laatste vrijdagavond in juni was er weer het traditionele "muziek bij de molen" waarbij enkele Joekskapellen, smartlappenkoren en harmonie, acte de présence gaven. Door het mooie weer en fijne wind was het fijn draaien onder een grote publieke

belangstelling.

De Heimolen heeft al enkele jaren een roestvrijstalen bliksemafleiderkabel (de vorige koperen kabel werd gejat). Destijds werd voor RVS werd gekozen omdat dit niet interessant is voor koperdieven. Maar ik denk dat die gasten geen verschil zien tussen koper en rvs, want tijdens mijn vakantie in juli is de kabel weer gestolen. Een nieuwe kabel is weer besteld. Er moet een bordje bij: GEEN KOPER

Walter Cornelissen

De Rust na Arbeid te Ven-Zelderheide

In april is de vroegere bewoner van de woning onder de molen, Geert Jacobs, inmiddels 88 jaar oud, met zijn zoon Gijs op bezoek geweest in de molen. Het was een weerzien na vele jaren. Tijdens de regionale Molendag Land van Cuijk hebben Jan van Riet en Sabine Hillebrecht ervoor gezorgd dat de molen kon draaien voor bezoekers.

Twee van de door Sabine gerepareerde zeilen zijn geïmpregneerd met Hydrolin. Op advies van Jan en Sabine heeft molenaar Ludger Pauls wat terpentijn toegevoegd aan de Hydrolin. Dit stinkt weliswaar heel erg, maar zorgt wel dat het mengsel veel beter door het zeildoek wordt opgenomen. Voor een optimaal resultaat kon Ludger de zeilen vooraf met perslucht schoonmaken. Per zeil is ongeveer 2 liter Hydrolin verbruikt.

Op zondag 14 juni 2020 zal er een feest zijn bij de molen. Alle molenaars zijn welkom.

De molens van de gemeente Gennep hebben een nieuwe website: www.molensgennep.nl

De Hamse molen te Wanroij

We wachten al 8 maanden op de voortzetting van vernieuwen bekleding en het schilderwerk. Door een fout bij de gemeente is het werk stilgelegd. Jammer dat de gemeente zo met hun monumenten omgaat. Bij controle bleek dat de stenen van de voormolen helemaal kapot zijn, ook daar wachten we nu op.
Onlangs is, als bij meer molens, de flexibele kabel van de bliksemafleider gestolen.

De mulders van De Hamse Molen

Impregneren van de zeilen van de Rust na Arbeid: het kleurverschil is goed zichtbaar.

Molenbezoek in de regio

Ronde stenen bergmolen "Nooitgedacht" te Afferden
Openingstijden: vrijdagmiddag 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harrie Beijk; Harry Kaak, Appie Koenders
Telefoonnummer(s): resp. 0485-531910 en 0478-636629

Ronde stenen bergmolen "Martinus" te Beugen
Openingstijden: woensdag van 9:30 tot 12:30 uur
zaterdag 's ochtends of 's middags
Molenaar(s): Harm van Es, Pieter Aarts en Marko Sturm
Telefoonnummer(s): resp. 0485-578613 en 0485-573616

Ronde stenen bergmolen "Jan van Cuijk" te Cuijk
Openingstijden: zaterdag 9:30 tot 13:00 uur
Molenaar(s): Stefan Willems
Telefoonnummer(s): 06-53 78 19 49

Achtkante bergmolen "Bergzicht" te Gassel
Openingstijden: donderdag van 10:00 tot 15:00 uur
Molenaar(s): Jos van der Heyden en Jan Kamphuis
Telefoonnummer(s): resp. 06-19499455 en 06-30847331

Ronde stenen bergmolen "De Reus" te Gennep
Openingstijden: woensdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harry Kaak, Jan Coopmans Jan Schim en Coby Weerts
Telefoonnummer(s): resp. 0485-516619; 0485-511760 en 0485-515017

Zeskante bergmolen "Mariamolen" te Haps
Openingstijden: alleen op afspraak
Molenaar(s): Don Werts; Robbert en Sytske Verkerk
Telefoonnummer(s): 0485-322460

Achtkante bergmolen "Gerarda" te Heijen
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harry Kaak en Frans Rademakers
Telefoonnummer(s): 0485-516619

Ronde stenen grondzeiler "Joannusmolen" te Heumen
Openingstijden: alleen op afspraak
Molenaar(s): Wim Thönissen
E-mail: info@joannusmolen.nl

Achtkante stellingmolen te Linden / Katwijk
Openingstijden: donderdagmiddag van 13:30 tot 17:00 uur (alleen even weken)
Molenaar(s): Peter Simons en Rob Snel
Telefoonnummer(s): resp. 0485-313673 en 024-3582526

Ronde stenen bergmolen "De Korenbloem" te Mill
Openingstijden: dinsdag- en zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur en/of op afspraak
vrijdag van 19:00 tot 21:00 meelverkoop
Molenaar(s): Ramon Ligthart
Telefoonnummer(s): 06-54 938743

Standerdmolen "Maasmolen" te Nederasselt
Openingstijden: zaterdagmiddag van 12:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Frans Heessen en Rob Snel
Telefoonnummer(s): resp. 024-6961217 en 024-3582526

Ronde stenen bergmolen "De Vooruitgang" te Oeffelt
Openingstijden: zaterdagmorgen van 9:00 tot 12:00 uur (of op afspraak)
Molenaar(s): John Houben; Sonja Middelink en Theo van Bergen
Telefoonnummer(s): 0485-320994

Standerdmolen "De Korenbloem" te Oploo
Watermolen te Oploo
Openingstijden: zaterdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur
Molenaar(s): Jan van Riet en Sabine Hillebrecht
Telefoonnummer(s): 0485-383551

Standermolen "Zeldenrust" te Overasselt
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Stijn Arts
Telefoonnummer(s): 06-53839213

"De Bovenste Plasmolen" te Plasmolen
Openingstijden: iedere tweede zondag van de maand van 11:00 tot 16:00 uur (van mei tot en met oktober)
Molenaar(s): Karel Siebers en Peter Pouwels
Machinist: Theo van de Berg
Telefoonnummer(s): resp. 024-6963357 en 024-3974266

Ronde stenen stellingmolen "Luctor et Emergo" te Rijkevoort
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Mari Goossens, Paul Verheijen en Petro Boon
Telefoonnummer(s): 0485-573815

Ronde stenen bergmolen "De Heimolen" te Sint-Hubert
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:30 uur
Molenaar(s): Walter Cornelissen, Martijn v.d. Hulsbeek
Telefoonnummer(s): resp. 0485-478818, 06-411 560 32

Ronde stenen bergmolen "Rust na Arbeid" te Ven-Zelderheide
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Ludger Pauls
Telefoonnummer(s): 0485-515789

Standerdmolen "De Hamse Molen" te Wanroij
Openingstijden: zaterdag van 10:00 tot 14:00 uur
Molenaar(s): Jan Selten, Jos Verberk en Martijn v.d. Hulsbeek
Telefoonnummer(s): resp. 0485-452587, 0485-578243 en 06-411 560 32

N.B. De openingstijden zijn slechts een indicatie. In sommige gevallen is/zijn de molenaar(s) niet of op een ander tijdstip aanwezig. Wilt u zeker zijn van een bezoek aan de molen, dan adviseren wij u telefonisch contact op te nemen met de desbetreffende molenaar(s).

www.boladviseurs.nl

bol

- Accountancy
- Fiscaal
- Juridisch
- Corporate Finance
- Internationaal
- HRM

BEIJK

molenmakers
boutrestaurateurs

Beijk Molenbouw BV
Rimpelt 15a, 5851 EK AFFERDEN
tel. 0485-531910, fax 0485-532305
www.beijk.biz

MOLENSTEENMAKERIJ

HANS TITULAER

voorheen
HEINRICH VAN HEES

Alle soorten molenstenen, scherpdienst, afstellen,
maaltechnisch advies.
Onderhoud aan oliestenen en pelstenen.
Restauratie van stenen en maalstoelen.
Kweernen, wrijfstenen, demo-steentjes.
Kneus- en scherphamers.

www.molenstenen.nl

Werkplaats: Eendenpoelseweg 6a, 6581 AB Malden, Nederland
Tel.: 0031 (0)24 696 36 54 / 0031 (0)6 53 66 76 86
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Powered by HAVENS Since 1845

Voor ieder dier het juiste voer!
www.havens.nl

Meer informatie?
Tel.: (0478) 638 238
info@havens.nl